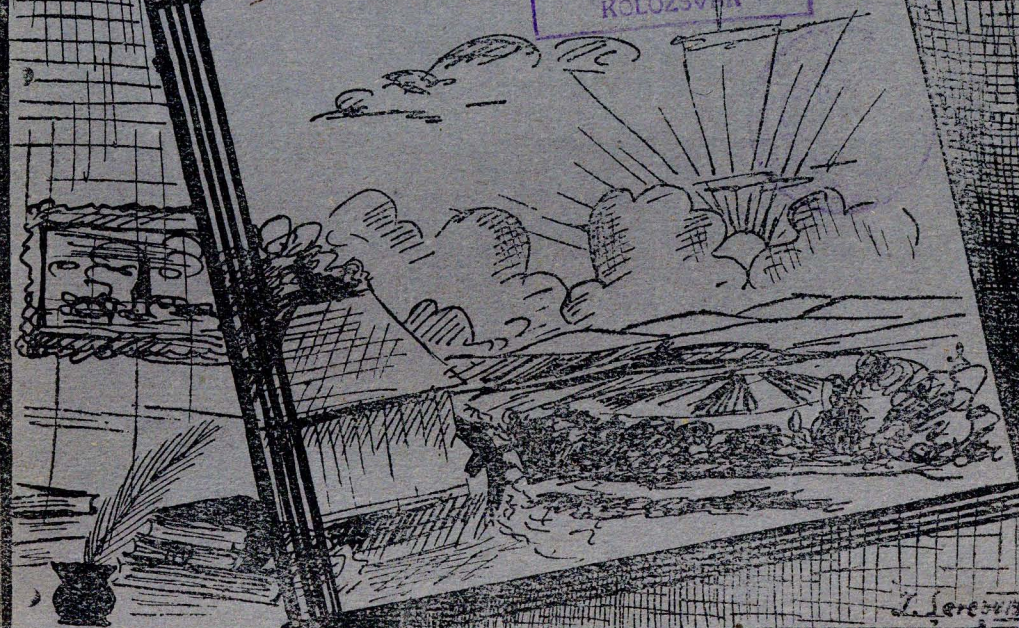

Carti si scrisori noastre

Inchinam aceste
 ale noastre dintr-un
 noastre, pentru noi si pentru
 ei, Parintilor iubiti, Educatorilor
 respectatilor sa ne cunoasca si
 cunoascandu-ne mai bine sa ne
 iubeasca cu mai multa dragoste
 si mai bine sa ne ajute.

EGYETEMI KÖNYVTÁR
 194
 KOLOZSVÁR

L. Bereanu

Cu vesele glasuri de tinere firi
 Cuprinși de-amintirea străbunei măririi
 Spre soare ni-e gândul și mergem spre eu
 Lumina ni-e ținta și binele țel
 Trăiască-ne țara și neamul.
 Cu dreapta 'nălțată spre Tatăl de Sus
 Jurat-am pe tot ce strămoșii ne-au spus:
 Unire 'ntre frați și pe Domnul să-l iubim
 Și altarul de jertf'al națiunii să fim
 Și sufletul neamului nostru.

«Imnul studenților»

GHEORGHE COȘBUC

CUPRINSUL:

	PAG.
Augustin Cosma:	La moartea lui Ionel Nadiș 1
Viorica Oșelia:	1939 (poezie) 5
— ș. i. —	Epigramă 5
Nana:	Crăciun ostășesc 6
Petre Păulescu:	Epilog (poezie) 10
— a v —	Epigramă 10
Pr. Ioan Gh. Bulea:	Pericolul stradei 11
Drăgan Cornel:	A 'nserat (poezie) 15
Malița Mircea:	Iarna 16
Tobias Gheorghe:	Iarna (poezie) 17
Aurel Ghender:	Prinos 18
Eugen Groza:	Încă un sol: Nichifor Crainic 19
Vladimir V. Drimba:	Catren (poezie) 21
Ion Șereș:	De-apururea tânără mare (poezie) 22
Tibișiu V. Maior:	Promisiunea latinei 23
Vladimir V. Drimba:	Amurg (poezie) 26
Dan M. Creangă:	Fiori 27
Andrei Vexler:	Zădărnicie (poezie) 29
Gh. Ardeleanu:	† Ionel Nadiș 30
— V —	Epigramă 31
Gheorghe Bulgăr:	Centenarul nașterii lui Titu Maiorescu 32
Iosif Abrudan:	Plâns fără lacrimi (poezie) 35
Anton Crișan:	Muza visurilor mele (poezie) 36
Traian C. Costa:	Rătăcire (poezie) 37
Gh. Tripa:	Peisagiu crepuscular (poezie) 38
Iosif Abrudan:	Fiori în noapte (poezie) 38
T. Deme:	Pe drumul vieții 39
Viorica Oșelia:	Carpaților (poezie) 41
Gheorghe Cosma:	«De la 140 la 60» 42
Elvira Teoran:	Amintire (poezie) 56
Gheorghe Pițu:	Vis (poezie) 57
— V —	Epigramă 57
— Iancu —	Epigramă 57
Iosif E. Naghiu:	† Nicolae Drăganu 58
Gh. I. Crețu:	Sonet (poezie) 59
Gh. Bulgăr:	Recenzii 60
Ioan Cosma:	Recenzii și revista revistelor școlare 63

Tara visurilor noastre

Anul IV.

Februarie—Martie 1940.

No. 23—24

„El nu e mort, trăește'n veci E numai dus . . .“

La moartea lui IONEL NADIȘ

Dormi iubită, dormi în pace,
N'am venit să-ți tulbur somnul . . .
Ci-am venit să plâng (Vlăhuță)

Așa-și plânge cu glasul poetului, un îndurerat al sorții, singura nădejde coborită înainte de vreme, — după socotelile omenești, — acolo, de unde nu este întoarcere.

Iar glasul lui, al poetului Ionel Nadiș, ale cărui rămășițe stăruie încă în fața noastră pentru a ne cinsti cinstindu-l cu «sărutarea cea de pe urmă;» — glasul lui a gemut îndurerat, de trei ori, înainte de a se stinge:

— «Nu vreau să mor! Vreau să trăesc!»

Celor ce privim lumea și pământul de sub picioarele noastre *numai*, ni s'ar putea părea un nou sens, o nedreptate: moartea unui tinăr în floarea vieții; stingerea în plină nădejde; prăbușirea în depline puteri.

Nu moare bătrânul neputincios de-a mai simți plăcerea vieții și fără nădejde de-a mai dobândi puteri noi să-și ducă truda și oboseala ce-l apasă.

Nu moare ciungul și ologul, nevoit a înghiți, în trudnica-i viață amarul, de-a nu se sătura nici de pâine, nici de apa servită din mâinile altuia.

Nu moare nenorocitul ce-și vrea, își roagă sfârșitul nădăjduit a-i sfârși chinul și neputința!

Și moare căruia viața cu plăcerile, cu puțința de muncă și înfăptuire *i-se îmbia dornică și dorită* cu suflet plin, suflet bogat; suflet îngrozit în fața nimicirii ce și o simțea strecurându-i-se nimicitoare în firavul-i trup: Nu vreau să mor! Vreau să trăesc.

Moarte, amar este paharul tău, neînțeleasă e taina ta.

Neînțeleasă, fără de rost, *nedreaptă* pare rânduirea ei, *tuturor, cari nu văd viața*, adevărata viață, ce rămâne, adevărata viață ce dăinue, viața ce se perpetuează: *viața sufletului care nu moare*. Viața dată de Cel ce a creat-o ca s'o trăim atât și așa cum ne-a rânduit-o el.

Căci nu este viață lungă și scurtă. Viața e una și aceeași cu începutul în naștere și cu nesfârșitul în veșnicie.

Partea mică a ei care se cheamă *viața omului pe pământ, e bogată* ori săracă după conținutul de simțire, înțelegere și voință ce a animat sufletul închis în putința-i și de manifestare, și de sufocantă neputință: trupul.

Ionel Nadiș a trăit o viață atât de bogată, atât de plină de trăiri, ce învâluie trup și suflet, scoțându-l din atot cutropitorul noroiu al vieții ce să târăe și *înălțându-l pe aripile dumnezeiești ale credinței și artei*, — în sfere ce l-au făcut să simtă, în firavui-trup încă, *viața curată*, viața nesfârșită, *viața biruitoare* a sufletului împărtășit de tainele frumuseților pregătite de creator tuturor: *ce vreau să le gust și de cari în lumea aceasta împărtășește doar pe aleșii săi*.

Căci a fost Ionel Nadiș un mare ales al tainelor firii, un desăvârșit artist de-o factură unică și de-o deplinătate zăpăcitoare pentru cei și-au putut odihni ochii sufletului în lumina revărsată de arta mângâietoare.

Creațiunea lui din rolul lui Trahanache nu se mai putea desăvârși.

Și-a trăit viața, în aparenta scurtă, în toată deplinătatea ei, încât pentru trăirea lui bogată n'a fost scurtă n'a fost săracă.

Pentru noi, pentru cei cari l-am simțit, l-am cinstit, cari l-am iubit; pe cari frumusețea sufletului său ne-a uimit și mângâiat; pentru noi, prietenii lui, dar mai ales *pentru îndurerații lui părinți și fratele său iubit*, — pentru ei viața lui e nemângâietor de scurtă.

Nouă și lor *ni se pare că a murit*; fiindcă felul vieții rânduit de tainele legate de ea, de Creator, ne face să *nu-i mai vedem trupul*, să nu-i mai auzim glasul, să nu-i mai simțim căldura ce le va lipsi celor ce și-au clădit fericirea pe fericitoarea simțire a prezenței lui simțită.

«Nu vreau să mor» e gemătul lui de durere *pentru noi*.

Vreau să trăesc e cântecul lui de biruință simțită de el, nepătrunsă de noi. Căci el «trăește'n veci... e numai dus» cum

ne spune poetul Coșbuc, cum ne mângâie credința-ne mângâietoare a durerii ce ne copleșește.

Trăește în veci Ionel Nadiș nu numai în sufletul, amintirea și regretul celor ce am avut norocul să-l iubim fiindcă l-am simțit și cunoscut, dar își trăește el mai departe viața sufletului său desăvârșit, desbrăcat de tot ce era humă și balast împiedecător de înălțare și deplinire.

Câți l-am cunoscut, cât l-am putut cunoaște; cât ne-am putut și ne-a lăsat să ne apropiem de sufletul lui frumos, l-am iubit; dar l-a iubit, — chemarea sa timpurie e o dovadă că l-a iubit — mai ales, oricum mai curat decât noi: *Cel ce l-a creat și l-a chemat la Sine ca să-și deplinească fericirea de-a trăi.*

A lui e de acum, ușurarea unui sfârșit ce e mângâierea unui început fără sfârșit a dăinuirii unde nu e nici durere, nici scârbă, nici întristare — ci viață fără de sfârșit.

Durerea și nenorocirea e a noastră, a celor ce rămânem nemângâiați de pierderea noastră, neînțelegând, nesimțind, neputând cântări și aprecia câștigul lui. Cu atât mai mare e durerea, cu cât mai neobosită ne-a fost dragostea; cu atât mai adânc simțită nenorocirea, cu cât mai nemângâiat ne pare că ne-am pierdut razemul vieții noastre sufleteși și al nădejdiilor legate de viața lui pământească, atât de scurtă atât de bogată în nădejdi și trăire dar atât de pilduitor încheiată.

Ionel Nadiș n'a murit, mai ales pentru voi iubiiții lui; sufletul lui e al vostru, sfârșitul lui e moștenirea voastră.

A murit atât de frumos, atât de pilduitor, că poate rămânea pilda lui mântuitoare pentru mulți, adânc mângâietoare pentru iubiiții lui:

Când și-a simțit neînduratul sfârșit, cucernic, blând, simplu și recules a rostit Tatăl nostru; odată, *în întregime*, apoi de două ori *până la un loc*, rugând întâi pe tatăl său, la ultima recitare a lui, pe mamă-sa *să-l continue până la Amin*

Rugăciunea ce a putut-o spune în ultima sfortare a sufletului ce se sbătea să rămână, ori să se despartă de cătușele trupului era:

Tatăl nostru, care ești în ceruri. Sfințească-se numele tău. Vie împărăția ta.

Aici glasul i s'a înecat, puterile l-au părăsit; Impărăția lui, venise nu mai avea nimic cu cea pe care o părăsea. Dar a putut spune:

— «Continuă-l tu, tată, mai departe.»

Iar la a doua încercare :

— «Spune-l tu mamă, mai departe, Tatăl nostru».

Iar *mai departe* și pentru unul și pentru altul, ceea ce trebuiau să continue a spune, a simți pentru a putea înțelege, pentru a se putea împăca, liniști și mângâia, era :

— *Fie voia ta, precum în cer, așa și pre pământ.*

«Fie voia ta» — e pentru voi, pentru cei cari l-ați iubit *moștenirea fiului vostru*, aceeași ce-a fost *moștenirea Fiului omului*, în grădina Gestimanilor, care se frământa, se ruga îngrozit ca și voi de *grozăvia crucii* al cărui pahar ruga pe Părintele Ceresc să-l treacă dela buza lui îngrozită de-a trebui să-l golească :

»Dar pentru aceea, *nu voia mea ci voia Ta să fie*, Părinte, pentru că așa a fost plăcut înaintea ta.«

Pentru aceea așează *creștinii* crucea pe mormintele iubiților lor : ca să înțeleagă, în durerile mari, în frământările fără ieșiri mângâietoare, în sălbaticile năvăliri ale valurilor cutropitoare ale oceanului vieții, că : barca sufletului nostru are un singur liman un singur colac de salvare și mântuire din pieirea prăpăstioasă a abisului desnădejzii : *Crucea* ; chezașia, garanța și nădejdea Invierii.

Fie voia ta. Iată puțința voastră de ușurare. Fie voia ta. Iată rugăciunea voastră. Fie voia ta. Iată *crucea* voastră. Căci voia Lui s'a făcut în tot ce s'a făcut, așa cum s'a făcut — pentru că așa a fost plăcut înaintea *celui ce vi l-a dat*, — ca să-l cheme la sine atunci când a crezut El că e bine pentru el : pentru fiul vostru și al lui. Oricât lacrimile și-ar cere tributul lor de durere și ușurare : «Nu plângeți ca păgânii cari n'au nădejde» vă spun eu ca sfântul Pavel, ci învăluți cu lacrimile amare, amărăciunea crucii : nădăjduind ușurarea, înțelegerea că asta e voia Domnului.

De aceea deasupra mormântului ce acopere doar rămășițele pământești al marelui artist și poet ce a fost băiatul vostru, eu nu pot încheia, dar și voi oricât durerea momentului v'ar tălăzui toate drumurile nădejzii spre ușurare să vă mângâiați a vă putea pătrunde de închinarea lovitului de aceeași soarte, din cuvintele poetului :

Dormi, iubite, dormi în pace
N'am venit să-ți tulbur somnul
Ci-am venit să-mi plec genunchiul
Și-a mea inimă spre Domnul

Prof AUGUSTIN COSMA

1939

*Din nou un an fugar se pierde în negurile vieții reci,
Ca un bătrân cu zale rupte, zdrobit de un acord rebel,
Elanu-i falnic prin virtute a vrut să înflorească' nveci
Luptând să scape cu tărie o lume de-un impas mișel.*

*A vrut să înflorească pacea în inimile înfocate
A vrut să fie armonie între popoare și împărași
Dar iată omul cu'a sa bardă ș'cu gândurile 'ndepărtate
Invinge totul și începe puterea fiilor armași .*

*Apusul fierbe un neampornește l'indeamnă un gând să cucerească
Voește să arate lumii că el e domn stăpânitor
S'avântă lacom după pradă cu o dorință să zdrobească
Popoare azi, mâine popoate și poate o lume în viitor*

*Un steag în fruntea lor se'nalță ca un semn pe-un roș întunecat
In el speranța înflorește, departe numele și'l duce
Ecou câștigă fanatismul ș'iubire un chip de apostat
Ce a schimbat azi și credința în D-zeu și sfânta cruce.*

*Și prinde gust și răsăritul s'avântă și el ca nebunul
Abia a răsuflat odată după un războiu distrugător,
Incepe vechea Europă să îngrozească tot pământul
In loc să-și odihnească în pace bătrănu-i scut seducător.*

*Și toate astea omul tânăr a vrut subit să le oprească
A îmbătrânit în urmă fără ca să obțină un singur pas,
Și astăzi moare frânt de spaimă căci nimeni nu vrea să-l jelească
Nici clopotul nu-i înțelege ofranda ultimului glas.*

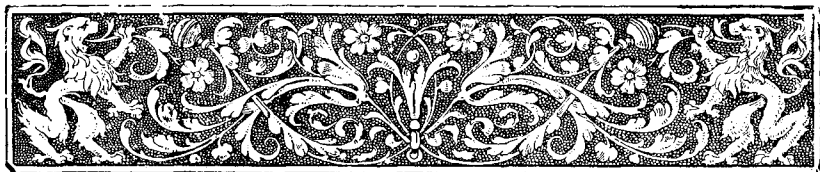
VIORICA OȚELIA
cl. VII-a L. S. U.

Epigramă

In apărarea epigramistului
ghb. — răspuns lui V.

Să răspunzi lui ghb —
Eu cred că nu trebuie,
Creer metamorfozat
Ci unul . . . evoluat.

— ș. i. —

Crăciun ostășesc

Fulgue liniștit Din cerul înseninat și posomorât, se lasă alene aripioare fragede de mătase-fulgii jucăuși. Mantia albă a zăpezii se așterne peste tot: sub povara ei greoaie, rețelele de sârmă par fire albe, toarse din caierul babei Dochia, iar meterezele înalte și amenințătoare, îți stăvilesc până și gândurile, sburlindu-și coamele troienite și'ncununare.

Ici, colo, un pom ce-și înalță crengile istovite spre cerul îndurerat, par o sentinelă neadormită, la hotarele întărite și apărate. Tăcerea grea apasă peste tot, dar când și când, un urlet prelung și trist sfâșie pustiul alb și nemărginit. De-odată se aude un svon de glasuri; ele parcă vin din măruntaiele pământului, stropit cu sudoarea frunții în răsărit de vară și udat cu sângele de jertfă în furtunile abătute asupra lui. Da! Sunt glasuri tinere, amestecate cu cântece de dor, sunt tot atâtea chemări voioase de vieață, sunt însăși sufletele oțelite ale ostașilor.

Ei, care din faptul zilei până 'noaptea neagră stau veșnic treji, cu ochii ațintiți cu zările albastre, gata să facă zid cu piepturile lor, împotriva celor nevrednici, ce-ar încerca să treacă hotarul țării. Prima rază de soare, veselă și zâmbitoare îi alintă pe ei, aplecați la lucru, ultimele licăriri dela apus, le mângăie fețele obosite, dar senine, plecate spre odihnă. Luceafărul și blânda lună, sunt tovarășii de veghe ai santinelelor, care le susură'n ureche povești de-acasă, taine de demult.

Și-acum veselia e mai mare decât oricând! E doar ajunul Crăciunului! Altă dată, cei mai bătrâni stăteau acasă lângă vatră, ascultând cântecul domol și ușurel al focului, împletit cu duioasele chemări de bucurie ale colindătorilor . . . Și era cald . . . era atât de bine! . . . Iar cei mai tineri, sprinteni în gerul de afară, colindau la toate căsuțele cu ferestrele luminate, unde poate unii copilași, așteptau cu ochii aprinși pe Moșul bun și drag,

să sosească în clinclat de zurgălăi. Și-acum . . . O nu! Gândurile de tristețe nu-și au loc în inimile lor! Să apere Patria scumpă și Regele Ei, e primul lor gând! Cei de acasă vor aprinde candelă și pentru ei, iar pe aripile vântului, le va veni și lor cântarea de îngeri, vestind Nașterea Pruncului Sfânt . . .

Stau cu toții la mese, unii mănâncă, glumesc și râd, alții caută să străpungă întunericul de afară de unde se'nfiripă făptura mlădioasă și tânără a vreunei Ilene Cosânzene . . . de acasă!

— «Ei măi Vasile, ce, ți s'or înecat corăbiile? Ori ți-o murit Leana? Ia lasă măi, negurile de-oparte și mai deschide și tu gura, că doar nu ți-o legat-o nime! Hai mai bine cântă-ne ceva! Știi tu ceva, colea, să ne pice la inimioară! Așa-i băieți?» . . .

— «Așa, așa!» strigară cu toții înveseliți . . .

— «Măi, măi . . . tare ești tu bun de gură. Ioane da'nu știi zău, a cui Leana o fi murit! A mea ori a ta? . . . Și zici să-ți cânt? Ei, ai nimerit și tu odată, de când ești, toanele meli! De-amu ascultă!» . . .

Mă lua Ungurii cătană,
Mă tunsă-mi dete năframă,
Mă lua batâr nu-s bun,
Ca să nu fac baiu în drum . . .
Mă trimisă'n țări străine
Să trăiesc cu-amărăciune . . .
Jelui-m'aș și mi bănat
De codrii ce i-am lăsat . . .
De fete, că am plecat . . .

În picurare de cântec, veselia amuțește, fiecare se 'ntoarce cu gândul departe . . . departe . . . acasă . . . acolo unde cineva i-așteaptă . . . cu dor.

Un zgomot rupse vâlul tăcerii apăsătoare ce se lăsase greu peste talgerile cu mâncarea'ncepută, peste capetele sprijinite între palme.

— «Băieți, o veste bună! O veste ce ne umple tuturor sufletele de negrăită bucurie M. Sa Regele sosește mâine printre noi, să ne vadă, să ne cerceteze! În prima zi de Crăciun, neobosit și mereu atot veghitor la faptele noastre, El se coboară în mijlocul nostru, ca un luceafăr dătător de viață și puteri noi! Să-L primim, băieți, așa cum se cuvine și să-I arătăm prin fapte, toată dragostea noastră, tot devotamentul nostru, Lui, care ca un părinte ne iubește deopotrivă pe toți!»

O clipă de tăcere, de mirare, o clipă numai! Apoi un «Uraaa!» îndelung repetat, zgudui parcă întreaga sală. Pe fețele tuturor strălucia bucuria; iată darul pe care inimile lor îl așteptaseră de atâta timp și acum zăgazurile sufletului se rupseră și'n involburarea de fericire ce izbucni năvalnic, nu mai știau nimic . . . nu mai simțiau nimic! Intr'adevăr Regele lor venea... venea să-i vadă, să-i cerceteze! Niciodată poate, masa nu se termină atât de repede, niciodată nu străluciseră așa dormitoarele și nu munciseră ei, cu atâta înfrigurare!

Iar, când oboseala începu să le plece capetele spre patul ce-i aștepta zâmbitor . . . și moș, Ene, șugubățul, îi mângăia ușor pela gene, în visele lor acum senine, din ceață și pulbere de aur; o figură de arhanghel vestitor de bine se desprinde încetșor surâzând blând . . . și plin de bucurie . . .

*

Zorile trandafirii bat cu degetele de safir în porțile cerului, vestind răsăritul soarelui, vestind începerea unei zile mari și neuitate în inima Țării și ostașilor Ei. Dar dorința lor, nu poate să fie împlinită așa cum a încolțit, în bucuria serii. M. Sa Regele va sta în mijlocul ostașilor, în Oradea și nu va veni să-i vadă chiar acolo, mai departe, la hotar. Sunt aleși cei mai de frunte, pe fețele lor se citește bucuria și mândria, iar camarazii nu-i invidiază, căci prin aceștia ce vor sta cu însuși Regele la masă, sunt chiar ei, prin glasul lor vorbesc și ei toți, inimile lor bat tot așa ca și a tuturor, pentru Acela ce-i incojoară cu atâta iubire.

În gara înpodobită cu drapele și brad înzăpezit, trenul ce poartă cu el, cel mai scump odor al Țării, se oprește lin cu pufăiri scurte, de mulțumire. După ce dă mâna cu cei de față, M. Sa urmat de Marele Voevod, care a ținut să cinstească și El pe apărătorii Țării, se'ndreaptă spre cazarmă. Aci în uralele frenetice, trece surâzător printre șirurile de soldați înțepenți, fără să știe și trece în sala unde împărțește daruri tuturor. Primind din mâna lui micul pachet de țigări și alte bunătăți, fiecare își unește sufletul cu al Lui, fiecare simte fiorul de bucurie și negrăită emoție ce-l stăpânește! Apoi M. Sa se așează la masă; sunt acolo de-avalma, fii de țărani, cu priviri străfulgerate de oțel, cu fruntea'n sus, dârji, ne'nfricați; profesori încruntați, oameni de toate felurile din toate colțurile, însuflețiți de-același gând, uniți pentru același ideal.

În timp ce susurul colinzilor se'ngână cu zumzetul mesenilor, M. Sa împarte vorbe calde ce «merg la inimă» tuturor,

întrebând pe baciul Petre din munții Vidrei, ce mai face târgul de fete din Găina, și ce gânduri și păsuiri au Moșii; ori pe bădia Ion din Bănat, dacă el, îi fruncea'n sat!

Măria Sa, plin de voie bună, se simte în mijlocul lor mai bine decât oriunde, pentru că unii sunt camarazi de arme și grade cu El, cel mai tânăr ofițer al Țării. Clipele se scurg repede ca'n vis, vremea trece, iar M. Sa Regele ridicându-se și închinând în sănătatea ostașilor Lui și ai Țării, le urează «La mulți ani!» Vorbele simple, țâșnite calde și sincere, subjugă soldații ce-l ascultă fără suflare, cu ochii ațintiți asupra Lui, gata parcă la orice sacrificiu, în acea clipă. Ultimile cuvinte părintești sunt acoperite de repetate strigăte de „Uraaaa“! . . . și aplauze izbucnite spontan, pline de vieață și iubire, iar privirile calde ale tuturor îl învăluiesc pe Suveranul Țării în raze calde, țâșnite din devotamentul nețărmuit cu care ostașii îl cinstesc. M. Sa însă trebuie să plece spre alt oraș, unde tot atâtea suflete îl așteaptă înfrigurate, unde tot atâtea inimi svăcnese emoționate. . .

A fost un vis sau chiar aeeva? Intr'adevăr, pe scaunul acesta a șezut M. Sa Mihai, de aici s'a uitat atât de blând și nevinovat înspre toți? La această masă, din același cazan, a mâncat M. Sa Regele și s'a înfrățit parcă cu ei, cu toți?

Da, a fost acolo, cu ei, și a lăsat în urmă îmbărbătare, voieșie și tinerețe, a vorbit cu ei, le-a ascultat graiul simplu și curat și le-a picurat în suflet balsam întăritor, dătător de viață nouă. . . .

Cei întorși la camarazii nerăbdători, îi fac să trăiască tot cea ce a fost . . . și'n liniștea blândă a serii, când din depărtare dangățul unui clopot întârziat cheamă prelung și trist, credincioșii, ostașii rămân îngândurați și de sub casca de fier, privirile bune cată 'n zare, unde din ceață se desprinde un moș cărunț, stând lângă vatră și povestind nepoțelului ce-l ascultă cu ochii mari și 'ntrebători: »A fost odată... un Craiu mare și puternic... care într'o zi de Crăciun, când toți își petreceau și se înveseleau a plecat...

— Unde ? moșule ?«...

— ... departe... departe... la hotare... unde ostașii lui, pui de lei... săteni de veghe neclintiți... i-a mângăiat... i-a ajutat... cu iubire...

Iar ei, și-au dat vieața pentru El...

EPILOG*)

de PETRE PAULESCU

*Hei Petre Paulescu ai un pătrar de veac,
Ai douăzeci și cinci de leaturi scrise'n vreme,
Și totuși cum se face de ești așa sărac
Și ai vestmânt pe tine doar toga de poeme.*

*Ai tot umblat făgașuri și uliți de mister,
Cu buzunare pline de ritmuri și balade ;
De când te știu tot cauți între pământ și cer
Și-ți stau în față versuri ca la'mpărați noroade.*

*Te-a jerpelit durerea sub nenufari de lună
Și ți-au urzit aleanuri paingi și chițoranii
Ai plâns sub brazii nopții de dor și voe bună,
Și vânător pe creste ți-ai izgonit elanii.*

*Ți-ai risipit avutul ca slovele 'ntro carte
Din candide zenituri spre umede nadire
Și pentru tine însuși n'ai pus nimic deoparte
Și doar ai strâns luceferi și aștri în chimire.*

*Mă simt sătul de mine de lume și de scris
Vreau chiar în clipa asta să plec în golul sur
Pui lacăt suferinței . . . văd totul că e 'nchis
Și Petre Paulescu dă fuga în azur.*

Epiigramă

Lui Titică, care nu vrea să meargă
la dentist.

Ți-am spus: de suferi de vreun dinte
Să-l tragi, că nu te a mai durea.
Iar tu, ca un băiat cuminte,
Deatunci, mereu «tragi la măsea».

— a v —

*) din volumul „Fuga în azur“ ce va apare la Fundații.

O problemă de educație:

Pericolul stradei

O putere magică ne atrage către marile centre industriale. Mirajul orașului îți dă iluzia de comoditate și confort. Viața de oraș e plină de ispite și în ea rezști mai greu păcatului. Așa se explică mulțimea victemelor, ce au părăsit viața satului și au dat busna în orașele mari. Te perzi în mulțime, uiți de tine și duci o viață lipsită de personalitate. În oraș în zgomotul stradei și în mulțimea oamenilor anonimi ai senzația nimicniciei și a nestatorniciei. Vezi cum pe primul plan stă ideea de rentabilitate și oportunitate. În acest ritm de rapiditate, ai nevoie de ancora conștiinței morale. Rezistența sufletească a insului dă cel mai sever examen. Unii se mențin în atitudinea intransigenței și corectitudinii etice; alții cad în fariseism și mamonism. Industrialismul capitalist și mașinismul contemporan dau un ultim asalt spiritualității creștine. Prin apoteozarea mașinii și prin idolatrizarea egoismului, sufletul e încătușat și inima impetrită. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zgomotul mașinilor și fumul fabricilor, ne întunecă perspectiva eternității. Peste tot și toți se gândesc numai la necesitățile vieții materiale. Vroim să detronăm Creatorul și să-i luăm locul. Experimentăm procesul crud al emancipării de sub protecția spirituală a grației divine.

Uităm de solia cerului, care pe toți ne chiamă la lupta cu noi și cu lumea; spre a răpune duhul lumii. Prin indiferența noastră, pregătim povârnișul păcatului. Nu dăm atenție la glasul conștiinței morale și nu ne orientăm după principiile normative ale moralei creștine. Prin aceasta în mod indirect ne facem și pietre de sminteală pentru alți. Prin exemplul nostru determinăm la fapte pe aproapele nostru. Dacă din manifestările noastre va rezulta o ținută etică și o tendință ideală, vom face operă de adevărat misionarism.

Se constată, că prin noi înși-ne, rătăcim și cădem. Prin peregrinări și mai ales prin abdicări morale alimentăm păcatul în luptă cu Virtutea. Faptul libertății morale, cuprinde în sine ideea de responsabilitate și sancțiune. Viața creștină e viață de har și libertate. Din ploaia harului căpătăm tărie și rezistență în luptă cu ispita. Această colaborare a noastră cu grația cerească duce la statornicirea virtuții în viața socială.

Dar, tineretul românesc, se află în situația turmei atacate de lupi. Dușmanii lui sunt variați, văzuți și nevăzuți; precum și mijloacele de ademenire sunt tot multiple și variabile. O vădită opoziție se constată între ceea ce este și ce trebuie să fie.

Ceia ce vede în viață, constituie o negație a tot ce aude dela educatori și i se vestește de profesori. Prins în această situația contradictorie, e foarte anevoioasă orientarea. Spre a le veni în ajutor în lupta cu ispitele vieții, voiu căuta să-le semnalez pericolul stradei și să-le fixez atitudinea față de aceste uneltiri.

Evident, strada e plină de ispite și curse. Recunoaștem că prin aceasta viața tineretului devine o luptă plină de primejdii. Din școală în viață și din viață în școală să fie preocupare și idealul tuturor. Chiar dacă în realitatea socială nu găsim trăite adevărurile și principiile din școală; acesta nu poate fi un motiv de a se arunca în mreaja păcatului. Disciplina sufletească, rămâne singura frână și ancoră în viață. Constatând realitatea, să nu fi mutilat de ea; ci să ai forța de a o învinge și a o perfecționa. Idealizarea vieții materiale, sa o pregătim prin cristalizarea vieții spirituale. Un tânăr în viața socială să fie un agent de moralizare; un purtător de al adevărului și un apărător al idealului. În fața ademenirii să reziste prin eroismul moral.

Nu se va mulțumi, un tineret cu pasiunea înfaptuirilor — să stea pasiv în fața vieții. Se va lupta cu tot ce prezintă atentat la moralitate și abdicare dela adevărate omenie. Această ofensiva morală a tineretului românesc contra haosului sufletesc și impurităților morale, rămâne singura lor misiune.

Recunoaștem că în drum spre ideal, se urcă greu, vei cădea, vei sângera; dar vei avea și clipe de sfântă bucurie. Conștiința îți va da satisfacția datoriei implinite. În fața opiniei publice, vei rămâne ca exemplu de lupta și jertfă pentru ideal.

Din dâra ta de lumină se vor împărtăși alți căutători de cuceririi înalte. Acesta e potirul cel sfânt din care se împărtășesc cei aleși. Când toți vom cânta și urma poteca virtuții, calea cea largă a păcatului se va împușina. Când vom extirpa bălăriile vițiului și vom uda florile virtuții, sigur că marea zi a Taborului nu va întârzia în viața neamului nostru.

Drumul spre Tabor trece prin grădina Ghetsimani și se oprește pe vârful Golgotei. Un tineret crescut în spiritualitatea rugăciunii și experimentat în mistica jertfei, devine un convertit,

un apostol și misionar al convingerilor sale, care nu sunt decât adevărurile credinței creștine. Consequența etică și mai ales capacitatea de jertfă, nu se pot făuri decât în solidarizarea rugăciunii și în fraternizarea jertfei.

Întăriți prin grația divină, putem mobiliza în viață valorile spirituale. Trăitori ai vieții renăscute, putem prelungi în viața socială, dogma spiritului, adevărului, virtuții și credinței. Nu sunt acestea realități obiective, fiindcă nu sunt realități subiective. Să începem fiecare cu noi înși-ne. Tot ce dorim să se afle în viața să fie realizat în sufletul nostru.

Natural, cel mai grozav conflict sufletesc vi-l produce aspectul stradei ce vine în opoziție și în conflict cu morala familiară și școlară. Veți spune, că în viață vedeți tocmai negatia celor arătate de părinți și sugerate de profesori. Acest antagonism, nu trebuie să ducă la scepticism și la ruinare sufletească; dimpotriva să vă stimuleze la lupta pentru răpunerea ispitei și întronarea virtuții. Lupta e grea, dar cu cât lupta e mai grea, cu atât și victoria va fi mai mare.

Să vedem care este aspectul zilnic al stradei. Să analizăm formele prin care se răsfăță în văzul nostru păcatul. E vorba de viața morala și religioasă, deaceia folosesc noțiunea de păcat. Această incapacitate spirituală, nu poate fi învinsă decât prin forța morală a virtuții. Ne aflăm în situația călătorului la răscrucea drumului. Căile păcatului mai multe, ale virtuții una singură. Aceasta e calea cea dreaptă spre urcuș, anevoioasă, dar sigură de scop. Dacă a păcatului e cale de povârniș, apoi a virtuții e cale de urcuș. Dacă a păcatului ne produce aparente bucurii și plăceri, apoi a virtuții ne face să plângem, să cădem, să suferim, însă toate acestea ne pregătesc fericirea după care râvnim întotdeauna. Decât prin plăcerile și dulceața păcatului la peirea sufletului, mai preferabil prin chin și lacrimi spre mântuirea reală a sufletului. Aceasta presupune eforturi și pregătire permanentă în vederea cerului. În acest efort de salvare, omul nu e singur, e ajutat de Creator. Asistența creatorului, indică starea de certitudine a mântuirii noastre. Prin această optică creștină să privim toate obstacolele și ispitele ce le prezintă strada.

Dacă în școală auzim elogiul virtuții și a muncii, de multe ori pe stradă vedem prohodirea lor. Lipsa de experiența a adolescentului cât și neastâmparul său sufletesc sunt speculate de dușmanii săi. Victimile numeroase, sunt din rândurile tine-

retului școlar. Aceasta fiindcă exemplul rău prinde cu mai multă ușurință. O imprudență, sau neglijență e prea scump plătită. De cele mai multe ori pentru o plăcere momentană, un tânăr își cauzează o permanentă durere.

În fața copiilor noștri, în văzul tuturor, minciuna se răsfăță în voe. Calea de acasă până la școală e plină de ispite. Colțul stradei e sub dominația pescuitorului în ape turbure. Luxul și risipa sfidează morala economiei și a carității creștine. Adevărul e înăbușit și iubirea disprețuită, e în agonie. Denaturarea vieții și a idealului, ne-a atrofiat simțul sensibilității religioase.

Vitrinele expun seducător ultimele creații ale modei. Li-brăriile dau întâitate cărților, în care se gădila frivolitatea și animalitate, vieții. Cartea cea bună stă prăfuită într'un colț. Reclame se fac pentru filme și piese în care elementul eroic al vieții e lăsat în umbră. Jocul de bursă ruinează familii șiucid suflete. Idolatria sportivă, e molochul modern, ce înghite atâtea energii de care neamul va avea nevoie în alte domenii de manifestare a geniului românesc.

Așa fiind strada nu mai poate avea o înfățișare creștină. Datoria tineretului e ca prin curățenia vieții morale și prin disciplina interioară, să moralizeze strada, purificându-o de tot ce e nefavorabil vieții creștine. Ce bine ar fi dacă în locul crematoriului dela București, în fiecare oraș s'ar ridica focare în care să se ardă patima, ura, răutatea și păcatul cu toate produsele lor. Aceste focare sunt conștiințele morale, în care păcatul devine inofensiv și neputincios.

Iată de ce asanarea morală a stradei, e o problemă de atitudine morală și disciplină națională. Orice întârziere în acest sens e dăunătoare tuturor. Strada să fie locul, unde se cristalizează adevărurile predicate din amvon și explicate de pe catedră. Atunci strada va deveni școala virtuții și stadionul eroismului moral. Statornicind în relațiile zilnice cinstea și valorificând adevărurile religioase-morale în dinamica vieții sociale, pregătim neamului energii, caractere și personalități, pe care mâinele va folosi la opera de afirmare și permanentizare românească.

Să neferim de a fi piatră de sminteală pentru cei mici, iar cei mici să fie următori ai cuvântului revelat și al exemplului dat de Iisus Hristos. Despre aceasta în alt articol.

Preot IOAN GH. BULEA
profesor.

A'nserat!

Pentru L.

*Momente fugare și clipe de vise
Mă' ndeamnă s' așez pe hârtie o peană;
Ca dorul ce-apasă în sufletu-mi jalnic
S'o poarte, lăsând pe hârtie șăgalnic,
Al dorului urmă, ce-a inimei cană
Il picură azi, în rubine aprinse.*

*Din suflăt răsare cântarea ce pururi
Cu farmecu-i dulce, aprinde în triluri
Speranța, că ziua de mâine aduce
Un cântec mai nobil, mai vesel, mai dulce.*

.....
*E ziua ce-aduce sub bolta senină,
Un cântec divin, dintr'un cer de lumină.*

*Zadarnic mă zbat eu în chinu-mi sălbatec
Și'ncerc cu putere să-mi stâmpăr durerea.*

.....
*E ceasul când ziua dispare și moare,
Momentul când cerul în plină splendoare,
Deschide din umbră regina-i ; puterea
Ce-alină un chin greu, ca cerul tomnatec.*

*E luna, regina puterii de viață,
Crăiasă în noaptea ce-alină durerea.
Ea-mi fură comoara de vise fugare
Ducând-o departe,*

*Un suflet e cel ce-mi aprinde visarea
Și dorul și chinul năpraznic ce-omoară.*

.....
*E sufletul nobil ce'n țara sa mare-i regină!
Un suflet curat de fecioară.*

Iarna

Pe unda nedeslușită a vremii a sosit iarna. Palidă, slabă, înbrăcată în alb bate la casele oamenilor, și poftită sau nepoftită intră, pentru a produce uneori bucurie, alte ori supărare. Fulgii deși, cad ca niște pete mari, vestitori ai iernii, îmbrăcând pământul într'o haină albă, lung lințoliu înghețat. Pomii atât de frumoși odinioară, acum stau goi fără de nici o podoabă, iar crengile își plâng îmbrăcămintea lor de altădată: fruzele. Păsările călătoare au plecat, lăsând în sufletul nostru tristețea, doar vrăbiile ciripesc pe lângă geamuri cerșind câteva fărâmituri de pâine. Flori nu găsești decât în seră, dar le-a pierit farmecul: podoaba vieții. Totul e gol, totul e pustiu îmbrăcat de un strat alb de zăpadă. Chiar din sufletul omului a pierit vioiciunea de până acum și parcă se simte în inima oricărei ființe: monotonia învingând varietatea. Făcându-ne în minte un peisaj simbolizând iarna, am vedea: pe cerul gol soarele s'a ascuns după norii de zăpadă, văzându-se mic și slab, față de aceștia cari sunt mari și puternici, în acest timp al anului. Pe pământ zăpadă pe care ne-am putea-o închipui stelute aruncate de îngerăși spre veselie...

Orice lucru are părți bune și părți rele. Fiecare cu talentele și cusururile lui. Gândindu-ne în acest fel vedem și frumusețile iernii. E somptuoasă și măreață pe de o parte. Copiii, înveseliți de croncănitul ciorilor și de zăpada care este abundentă pentru sanie și bătaii cu bulgării, se reped cu toții la dealul care servește la îndeplinirea acestei dorinți și unde se întâlnește cu alți camarazi cari au făcut deja tumba...

Ici și colo vedem arene de patinaj unde copiii merg când pe spate, când pe nas și mai rareori cum trebuie. Veselia aceasta a tinerilor trezește în sufletul bătrânilor, amintirile de pe vremea când erau și ei copii...

La poarta unei case de boieri se opresc trei colindători sgribulind de frig. Incep o colindă, ca să atragă atenția celor din casă, dar le răspunde un hamăit de câine. Un bici pocnește, un clopoțel sună și colinda este auzită. Geamurile se deschid; un copil se roagă. — »Tată, lasă să-i văd și eu!« I-au lăsat înăuntru. Incep să cânte, să ureze sărbători fericite. De afară se aude o sanie cu clopoței gălăgioși și clinchetul lor se stinge încet în tăcerea serii. Cei din casă ascultă cu atenția

încordată corul celor trei colindători, care parcă e cântec de
îngerăși, lăudând și preamărind pe Pruncul Iisus...

Aici se ascunde toată frumsețea iernii, care deșteaptă
bătrânilor depănarea caerului vremii și copiilor veselia...

»Lerui Doamne«...

MALIȚA MIRCEA cl. III A.

IARNA

*Pe aripile crivăfului rece,
Veniră fulgii albi ce cad alene ...
Se cern încet, făcând o mare albă,
Lăsând în urmă marile troene.*

*Copacii triști, cu ramurile negre,
Se par bătrâni tăcuți și triști pe gânduri;
Se lasă' n voia cetelor de cioare
Ce sboară croncânind în negre câduri.*

*Iar Soarele? Un mort tăcut și palid,
Privește doar pe Cerul trist și rece;
Se pierde printre cetele de nouri
Ce vin mereu, mereu... să îl înnece.*

*Tăcutele bordeie adorm în umbră
Se-ascund în tristul amurgit de Iarnă...
Par îngropate'n fulgii mari de neaună,
Ce nu sfârșesc troene să aștearnă.*

*E tristă Iarna și duiosă-i încă
Dar veselia-și are și ea locul;
Căci înviat-a pentru toți copiii
In neaua albă, veselia, jocul.*

*Cu zurgalăi de sănii pe cărare;
Copii cu sănioare pe-albe dealuri,
Se-avântă'n neaua proaspătă și rece,
Pe care vânt'o 'mprăștie în valuri...*

TOBIAȘ GHEORGHE
cl. III-a L. E. G.

Prinos

Din inimi smerite, lui Emanuil Gojdu,
din sufletul contopit pentru preamă-
rire a elevilor români.

Din vremi îndepărtate, din vremuri ce-au apus îți văd sufletu-
ți mare și aprig în dreptate, plutind ca o mângâiere peste cape-
tele multor ființe, de-o neagră soartă'n cătușate.

Îți văd cuvântul sburându-ți de pe buze, odată cu mângâierea
pe care o presară . . .

Îți văd întinsă mâna spre sfânta alinare a celor cari prin ceața
mizeriei pășesc . . . Te văd măreț și falnic pășind printre dușmani,
isbind cu vorbe aspre, aprinse, înroșite în cei cari fac prigoană,
cari storc lacrimi și sânge poporului român.

Tu nu știi ce-i mândria, tu știi ce-i suferința, tu știi ce-i
umilința, căci tu cu ei prin câmpuri cu spini doar a-i pășit.

Tu nu cunoști o vieață, scăldată'n fericire, tu plângi cu la-
crimi calde, cu cei de sub călcâiu . . .

Te văd iubindu-ți vieața, căci ea cu vieața Românilor și
sufletul tău cu sufletul lor se contopește.

Iubirea ta de tată cu aripi albe sboară, spre mângâierea celor
ce simt nevoia ei . . .

Te văd sărutând pruncii cari vor croi prin veacuri o țară
mândră, tare'n călzită de dreptate . . .

Îți aud balsamul de pe buze, sburând spre cerul albastru,
rostind vorbele sfinte, de-a trăi după moarte în veacuri mai departe,
în rândul celor căror, vieața le-ai închinat! . . .

Acum te scalzi în baia de dincolo de lume, în baia fericirii,
de noi de toți ce'n sânge purtăm căldura ta, de noi de toți slăvit.

Prin undele albastre cari tremură'n văzduhuri, aruncă-ți o
privire spre verdele pământ, privește-ți neamul vrednic, privește-ți
fii-ți mândri în pace și dreptate prin veacuri așezați.

Prin gura lor, din inimi, primește-o preamărire . . . Primește-
un imn de laudă'n în tămâie'n balsămat.

Te-ai dus pe-o cale lungă, pe-o cale aurită întinsă de cel
Mare, te-ai dus pe-o cale care nu cunoaște 'ntoarcere, dar vei trăi
în sânul, în sufletul român căci vrednic ești de imnuri, căci vred-
nic ești de lauzi, eroule străbun! . . .

Incă un sol: Nichifor Crainic

„Concepția ortodoxă despre cultură”

În urma invitației P. S. Sale Episcopului Nicolae Popovici, distinsul literat și profesor, d-l Nichifor Crainic, directorul minunatei reviste „Gândirea”, a sosit în orașul nostru în ziua de 12 Ianuarie pentru a oferi o bogată hrană spirituală intelectualității din Oradea și Bihor. La gară D-sa a fost întâmpinat de un grup de intelectuali în frunte cu însuși P. S. Episcopul Nicolae. În aceeași zi însoțit de P. Sfințitul Episcop s'a deplasat la Beiuș unde a vorbit magistral despre: „Esența creștinismului”.

A doua zi, Sâmbătă 13 Ianuarie ora 6 d. m. Dl. Nichifor Crainic a conferențiat în sala Teatrului Regina Maria din loc, în fața unei alese și numeroase asistențe, vorbind despre: „Concepția ortodoxă despre cultură”.

Fiind ocupat, nu ne-am putut întreține prea mult cu D-sa. Din câte am văzut însă s'a arătat foarte mulțumit și satisfăcut de strădaniile tinereții noastre pline de avânt. Ba mai mult: Dl. Nichifor Crainic a înțeles din mistică comunicare a sufletelor prin slovă, că la sfârșitul a două, sau cine știe câte „dru-muri” strălucesc într'o divină apoteozare *aceleași idealuri*:

Tara viurilor noastre e a' 9 mea
Nichifor Crainic

Conferința a intitulat-o „Concepția ortodoxă despre cultură” și nu „Concepția creștină”...tocmai prin faptul că ea nu este aceeași la ortodoksi și la rom. catolici sau alții. Așa concepția protestantă e în mare parte negativă față de cultură. Se vorbește despre diferite concepții ale creștinismului față de cultură pentru că în lumea frământată de azi, părerile sunt atât de multe și variate, că apar ca un haos de nedescris. Marxismul de exemplu definește cultura ca un parazit al societății, un vâșpe pe stejar. Dar câtă vreme în lumea profană sunt indivizi refractari culturii, *biserica n'a negat niciodată cultura. Dova-*

da este tocmai cultul religios în care producțiunile artei se împletesc unitar: pictura, arhitectura locașurilor divine, poezia religioasă — rugăciunea — muzica slujbelor religioase, etc.

În biserica ortodoxă totalitatea acestora, plus filosofia și știința dau ceea ce se cheamă : *stilul bizantin*.

Cultura se definește de obicei și în legătură cu natura. *În natură nu există cultură*. O. singură ființă din natură produce cultură : omul. Deci : 1. Cultura e altceva decât natura. 2. Cultura e ceva cu desăvârșire specific omenesc. Concepția creștină cunoaște două naturi cu totul deosebite una de alta. Una e necreată, singură, spirituală, a Dumnezeirii eterne. Cealaltă e natura creată, lumea animală, minerală, vegetală cât și spiritele create (îngerii). În această natură creată există o ascendență gradată dela cele mai neînsuflețite până la spirite. Această ierarhie se naște prin deosebirile specifice datorite de Dumnezeu fiecărui din creaturile sale.

Cultura ca creatură nu există în nici o treaptă a acestei ierarhii și omul este singurul care o creiază. Cultura e deci ceva specific omenesc. Omul face parte din natură numai ca un rezumat al întregii făpturi a lui Dumnezeu. E un *microcosmos* în *macrocosmos*, o lume mică în lumea mare. Dar omul are un privilegiu : E o ființă cu dublă substanță — materie, spirit — care se poate plimba în voie în toată existența. *Singur omul poate exprima spiritul în forme materiale și poate ridica materia s'o simbolizeze în forme spirituale*. Iată cum se naște deci cultura.

Cultura este știut însă, că n'a început odată cu creștinismul. Ea exista și înainte; era o cultură păgână. Se pune întrebarea însă dacă aceasta are vreo legătură cu creștinismul, ce atitudine are acesta față de ea, o aprobă sau nu ? Aci vine însă ortodoxismul cu o explicație care e recunoscută de savanții germani, englezi sau francezi drept un fenomen unic. Pictura bizantină ascunde însăși dogma ortodoxă, ea nu e altceva decât istoria transfigurată a neamului omenesc dela Adam și până dincolo, în veșnicie. Pe pereții exteriori ai acestor biserici sunt pictate portretele vechilor filosofi ai Eladei, ai Iudeii și sub ei se văd texte din operele lor, care conțin un sens relativ la venirea Mântuitorului. Acești filosofi ca Aristotel, Platon, Pitagora, sunt considerați de biserica ortodoxă ca niște profeti ridicați din păgânism, care au presimțit necesitatea venirii unui Mântuitor. Este o revelație naturală a lui Dumnezeu în mintea unor oameni geniali fie ei și păgâni. Și genialitatea este un dar misterios a lui Dumnezeu, este întruchiparea desăvârșirii Lui în om.

Dar prin păcat cultura s'a alterat și ea. Nu toată cultura e bună. Se simte deci nevoia unei selecțiuni în cultură. În privința acestei selecțiuni este o mare deosebire între ortodoksi și romano-catolici.

În biserica rom. catolică cugetarea filosofică se bazează în întregime pe filosofia lui Aristotel și Thoma de Aquino este un Aristotel al Evului Mediu. Este o alegere unilaterală.

Ortodoxismul dimpotrivă a împrumutat dela toți filosofilor antici tot ce era adevăr, bine și frumos și astfel concepția acestuia este mult mai largă față de cultură.

În cult deasemeni apare deosebirea în întrebuințarea sculpturii și a muzicii instrumentale numai la rom. catolici.

Deasemenea atitudinea celor două biserici față de cultura profană este total desebită. Biserica apuseană a fost întotdeauna nemiloasă și intolerantă față cu tot ce ieșea din spiritul vederilor conducătorilor ei. Astfel a avut la îndemână *Inchiziția* și faimosul *Index librorum prohibitorum* (indexul cărților oprite). Aproape 300.000 de oameni au căzut victimile acestor instituții. Ortodoxismul în schimb a avut întotdeauna o atitudine largă de răbdare, de cumpănire, în fața oricărei manifestațiuni culturale. Romano-catolicismul modern însă s'a schimbat și nu mai este cel intolerant din Evul Mediu.

De ce naște omul cultura ? este ultima întrebare pe care și-o pune conferențiarul. Omul a ajuns să creadă cultura în urma stării de imperfecțiune care i-a adus-o gonirea din raiu — păcatul deci.

Starea de păcat, cât și spiritul nemuritor, tinde tocmai spre perfecțiunea care-i lipsește și dacă aci pe pământ ea nu se împlinește, omul o visează dincolo de hotarele acestei lumi, în raiu. În dorul acestui raiu omul creiază cultura.

Dr. Nichifor Crainic și-a încheiat astfel admirabila D-sale conferință.

EUGEN GROZA

Catren

Colegilor mei

*Întâiul meu pahar de bucurie,
L'închin în cinstea fericirii voastre!
Prin voi, prin zâmbetele-vă albastre,
O nouă primăvară reînvie . . .*

VLADIMIR V. DRIMBA cl. VI-a

De-apururea tânără mare

Sdrobindu-ți tu valul, de stânci,
Spre — adâncuri caști — peșteri adânci
Și 'n susul înaltului cer,
Cu sgomot și ură arunci,
Sdrobitele sdrobuiri de sare
Suflăte de vânt auster,
Sălbatică mare, sălbatică mare!

Potecile tale, sunt multe și rele
Ineci tu corăbii și viață pe ele.
Talază-ți năprasnic lovește
Și vrea în mișcarea-i să 'nșele,
Truditele păsări ce sboară pe mare,
Să piară ucise în gură de pește,
Sălbatică mare — sălbatică mare!

Oglinda ta-i limpede rar,
Căci poartă păcate și amar
Și duci pe viuinda-ți cărare
Temutele nave de corsar.
Când vine de sus inserare
Cuprinde-le iute 'n vâltoare
Sălbatică mare, sălbatică mare!

Ucide-ți tu hoșii. Hoșește
Amarnic cu lancea-i lovește
Făcându-ți icoana curată
Să vezi că ea oglindește
Frumoasele ceruri cu soare,
Cu zâmbete calde de față,
Fecioară să fii; fecioară și mare!

Intreagă făptură să-ți fie
Icoană de fum, azurie
Și fața o pânză întinsă
Doar peștii, s-o miște sglobie.
Să nu-ți fie profunda privire'ntristare,
Ci toată ființa cu zâmbete ninsă,
De-apururea tânără; mare!

Promisiunea latinei

Nu sunt modernist... Adică să ne înțelegem, nu cumva să credeți că aş fi partizan al stilului »cavernă« sau al short-ului preistoric. Doamne ferește ! Da nu sunt modernist pentrucă... sunt realist. Și ca ori și ce realist, ce se respectă, sunt cam certat cu latina. Această ceartă datează încă dela prima mea întâlnire cu ea.

Întâlnirea aceasta a avut loc acum vre'o 4 ani, într'o zi căldută de Septembrie, cu cântece de adio din partea păsărilor cari își terminau ultimele lor pregătiri pentru lunga lor călătorie de iarnă și cu petale de flori răvășite pe mohorâtul verde al ierbii. In copaci, câteva frunze, cu ultima energie, încercau să-și recapete frumusețea și vigoarea din prima epocă a vieții lor, înainte de a da și ele tributul morții, dela care nimic ce trăește nu se poate sustrage; soarele, cu raze anemice încerca să opună o ultimă rezistență iernii, care se apropia cu pași uriași, cu întregu-i cortegiu de stoluri de corbi, cari își începuseră sinistrul croncănit. In fața ochilor noștri indiferenți, se sfârșea marea luptă dintre viață și moarte și ca totdeauna și de astă dată, lupta se isprăvia cu înfrângerea vieții, peste care moartea se pregătea să întindă albul giulgiu al iernii.

In mijlocul naturii ce se pregătea să moară, noi elevii clasei a III. b. în așteptarea primei ore de latină, tăceam cu toți întristați, că a trebuit să părăsim bucuriile unei vacanțe atât de scurte.

Mai adăugați și o oarecare antipatie, ca să zic așa, față de latină, antipatie care s'a născut în sufletul meu în urma »renumelui« de care se bucura în rândul colegilor din clasele mai superioare, cari avuseseră deja fericirea, ei ziceau nenorocirea, de a face cunoștință cu ea, înaintea mea, antipatie care a crescut mult după ce aflasem ultimele-i isprăvi de prin Iunie (corijențe, eventual repetențe) și veți avea în fața D-voastră cadrul în care a avut loc prima mea întâlnire cu latina.

Câteva minute după ce sunase de intrare, apare latina — sfioasă — atât de sfioasă încât n'a avut îndrăsneala să vie singură, ci venise întovărașită de... profesorul de latină, care o conduse la catedră. Această sfiiciune a ei, n'a putut, nu să-mi câștige simpatia, dar nici măcar să-mi micșoreze antipatia, căci eu cu niște priviri, teribile și răsoinice, am săgetat-o întreaga oră, dar se vede că unele din aceste priviri — fără

să-mi dau seama — s'au îndreptat și asupra profesorului care în ora următoare mă provocă la luptă, impunându-mi ca teren de luptă o suprafață cam de 1 m², cât mai departe de neutrii din bănci, ca nu cumva aceștia să fie tentați de a interveni și ei în luptă și pe de-asupra se și alie în contra mea cu latina, care nu reușise să-mi câștige simpatia nici acasă, dovadă că n'o învrednicisem cu nici o privire, nici pe ea, dar nici măcar cartea de latină.

Lupta s'a început sub forma de întrebări și răspunsuri, sau mai bine zis numai sub forma de întrebări. În fața unei atât de mari superiorități de forțe, am făcut, ceace era normal să fac, am capitulat. Și rezultatul acestei înfrângerii a fost o notă frumos caligrafiată în rubrica limbei latine, care nu putea să aibă deloc darul să mă bucure. În urma acestui fapt antipatia mea față de latină crescuse. Văzând că, cu violența nu se ajunge la vre'un rezultat, începu să-mi facă ochi dulci, mă luă cu binișorul, mai îmi făcu un mic cadou la teză, sub forma inspirației de a-mi face o fițuică tocmai despre lecția ce mi se dădu la teză, și alte multe mici atenții de acest fel, cari însă nu reușiră să mă facă să-mi schimb felul meu de a simți față de ea, apoi iar încercă metoda cu alianțe cu profesorul, și așa, când cu mici atenții din partea ei, când cu alianțe, trecu un timp, fără să am media 4 la latină, fără să rămân corijent. După un timp însă, i se urî cu acest fel de a o duce cu mine și disperată că nu mă poate îndupleca să mă împac cu ea, înaintea unui examen de sfârșit de an la latină, încheiă cu profesorul meu o nouă alianță, în care se prevedea definitivă mea distrugere sub forma unei medii 3 la examen, care atrăgea după sine și repetența.

După încheierea acestei alianțe se prezentară la examen — profesorul și cu ea — ferm hotărâți să mă nimicească. Când veni rândul meu la examen, începu profesorul să-mi puie întrebări de ici de colo, eu cu chiu cu vai scăpam de ele, mai scrintind-o pe ici, mai dregând-o pe dincolo, așa că perspectiva de a rămânea stagiar în aceeași clasă alterna mereu cu perspectiva de a mă vedea pe lista situației elevilor la sfârșitul anului, trecut cu mențiunea promovat — căci uitasem să vă spun că trecusem la toate materiile și mai rămăsese singură latina, care se opunea unei vacanțe gustate din plin fără a mai fi amărâtă de cerberul corijenței. —

Văzând această oscilare a balanței victoriei finale cei 2 aliați se hotărîră să dea lupta decisivă și profesorul îmi spuse

ci-mi va pune o întrebare de care va depinde situația mea. Zis și făcut. Mă întrebă în ce caz stă un cuvânt. Mă uitai la el — la cuvânt — lung, și el — cuvântul — se uită și mai lung la mine. Era la ablativ. Dar în latină sunt mai multe feluri de ablativ, și cum eu nu mă obosisem să le învăț pe toate, era normal să nu știu.

Incrementit văzui spulberându-mi-se toate speranțele de a-mi petrece vacanța plăcută în satul Voinești de lângă Câmpu-Lung, care-și împrăștiase căsuțele mici; albe cu acoperiș mare, negru, pe povârnișul dealurilor în cari se isprăveau culmile mărețe ale Munților Făgăraș și ale Iezerului, printre cari dealuri, Râul-Târgului își purta undele cristaline cu un clipocit vesel și sburdalnic spre Argeș.

Adio jocuri și nebunii, adio plimbări și excursii, adio meri din grădină, adio pruni din livada vecinului, și să vă spun drept, drept, de aceștia îmi părea mai rău, căci aveau un gust de prunele din ei!... Doamne! Doamne!... să tot mănânci și să nu te sature. Deci adio și vouă, adio tot ce e plăcere și farmec dintr'o vacanță gustată din plin.

Dar se vede că nu era dat, ca adversarii mei să se bucure de înfrângerea mea, căci o șoptă pornită din rândul neutrilor din bănci, acel sac fără fund de știință, care este gata să-ți împărtășească și ție celui de la tablă, secretele științei pe cari n'ai reușit să le deslegi, acea șoptă, îmi aduse la ureche ca o zână din povești doar 2 cuvinte, dar cari aveau puterea să-mi deschidă drumul spre bucurie, spre jocuri și spre prunii vecinului; aceste 2 cuvinte erau «ablativus modi» cari pe lângă această putere au avut darul să-i facă pe cei 2 aliați să-și uite alianța lor și plini de bucurie, crezând că dădusem acel răspuns singur, nebănuind că era opera unuia dintre neutri — dacă ar fi știut, cine știe ce complicații internaționale ar fi survenit — într'o gândire — profesorul și latina — au hotărît să-mi deacearnă titlul de promovât. Ba chiar latina crezând că hotărâsem să mă împac cu ea, îmi promise solemn că nicio dată nu va mai lupta în contra mea, ba chiar când s'ar întâmpla ca profesorul de latină să vrea să mă «potcovească» va interveni în favoarea mea.

Și astfel se termină cearta dintre mine și latina — adică mai bine zis, căci eu nu m'am împăcat și se vede că latina și-a dat seama de aceasta și făcându-se că și-a uitat promisiunea dela acel examen blagoslovit, de câtva timp a început

să-mi împodobească rubrica din catalog cu niște note care au calitatea de a cam complica vacanța de vară.

Bine, mă veți întreba D-voastră și vă voi face o confidență, la fel aș întreba și eu în locul D-voastră, — bine dar ce n'ai spus asta pe șleau, ce ne-ai mai plictisit pe noi cu toate întâmplările dintre D-ta și latină.

La această întrebare răspund în felul următor: am un motiv foarte puternic, pe care vi-l voi povesti dar vă previu, aprovizionați-vă cu o doză mare de răbdare, căci va ține cam mult, cam încă odată cât a fost până aci; să încep să vă pestesc:

... Auleo! dar bine că mi-am adus aminte, nu vă pot destănuia acest motiv numai dacă rămân corijent. Dar vă promit că de voi rămâne corijent să vi-l spun.

Par'că vă văd pe toți cetitorii, rugându-se lui Dumnezeu din toată inima, să nu rămân corijent la latină ca nu cumva să vă mai amărăsc zilele cu vre'o «prologhie» lungă ca aceasta.

P. S. De cetit după ce vă veți fi rugat lui *D-zeu*.

Motivul acela f. f. f. puternic a fost tocmai să vă rugați lui *D-zeu*, ca să treacă la latină anul acesta, acest împodobit cu note, ce nu au darul să te încante, la latină, și care nu este modernizat, nu că ai fi partizan al stilului «cavernă» sau al short-ului preistoric, dar fiindcă ești . . . realist.

TIBERIU V. MAIOR cl. VII.

Amurg

*Se cern din cerul înghețat și sur,
Crini mici pe înghețatele alei;
Și corbi, scăldați în noapte, vin și ei,
Plutind prin fulgii — imaculați, de-azur . . .*

*In tainica grădină, un boschet
Roz — alb de crizanteme zâmbitoare:
Un strop frescat pe candida ninsoare,
Zâmbind umil la — amurgul violet . . .*

*Ca'n ceru 'n care-au nins luceferi, — trist
Stropi mari de liniște 'n văzduh mai curg;
Doar clopotele-și răspândesc 'n amurg
Ecoul colindelor lui Crist . . .*

VLADIMIR V. DRIMBA
cl. VI-a

Fiori

Mă prinsese noaptea în frumosul zăvoi de lângă sat și fără gând de a porni spre casă, mă plimbam așa între cele două nopți: a cerului și zăvoifului... O noapte frumoasă cu lună plină! — Cu nesaț respiram bogăția de parfum a nopții și tot cu nesaț îmi desfătam ochii când privind ploaia de stele de pe boltă, când lăsându-i să alunecă cu razele de lună prin bogăția de frunze a zăvoifului... Și dacă — prea adesea — gândul nu mi-ar fi alunecat departe, aș fi fost numai eu cu zăvoiful și cu noaptea!!... Târziu m'am oprit sub un plop dela marginea unui luminiș... Din lună cădea o ploaie abundentă de lumină, care întâlnindu-se cu lacrimile de rouă ale florilor din poiană, se sărutau, se îmbrățișau,... dând naștere la mii și mii de reflexe fosforescente... O undă ușoară de zefir se juca cu o mlădiță de răchită care tot clătinându-se, părea că voește să amăgească florile cu firava-i umbră pe care o plimbă de colo pe colo, colo pe fața lor... Intr'un tufăriș undeva, o turturică întârziată își torcea firul vremii, iar într'un boschet apropiat două privighetori se luaseră la întrecere cu trilurile lor... Rămăsesem așa... tăcut în mijlocul atâtor frumuseți, când o frunză ce cădea alene din plop, gădilându-mi obrazul mă făcu să mă înfior... Fior de plăcere...

Cândva în noapte am pornit spre casă cu regretul că mă despărteam de atâtea frumuseți, dar cu mulțumirea că le puteam găsi așa de aproape. Trec albia gârlii unde într'o șuviță de apă, se scâldea o lume de stele și o iau agale, printre holdele de porumb, spre casă. Un vânt — trecând și el agale — le mângâia frunzele, care izbindu-se ușor una de alta, produceau un freamăt ce semăna a șușur de izvor, a zumzet de albine.

Doar freamătul frunzelor și pașii mei întrerupeau liniștea de biserică.

Mergeam așa alene fără să-mi dau seama cum trecea timpul, fără să știu când am sosit în marginea satului. Satul dormea mângâiat de lună și zefir. Abia pătrunsesem în umbra unui gard, când de sus din turla bisericii pornește un cântec lung și trist de cucuvaie, căruia îi succede imediat un și mai lung și mai trist, urlet de câine, legat undeva într'o curte. Atât și uit frumusețea fermecătoare... Un fior puternic îmi străbate tot corpul... Fior de teamă.

* * *

Când m'am deșteptat a doua zi, soarele era departe pe drum. Numai așa mi-am explicat de ce în ultimul timp visam un foc mare... Seara uitasem storiurile ridicate și aceasta i-a fost de ajuns soarelui, ca să mă găsească unde sunt și odată găsit, să-și trimită un mânunchi de raze..., care să mă gâdile a ochi... Nu știu faptul că soarele își bătuse joc de mine; nu știu visele de peste noapte m'au făcut să mă scol indispus;... știu numai atât că supărat și pe soare, am lăsat storiurile la geamuri, cu aceiași atitudine cu care închizi ușa 'n nas unuia care te plictisește. Toată dimineața am rămas indispus și n'am voit să ies măcar un minut în marea de soare, în care se scâldea natura... Târziu după miezul zilei, un uruit de roate, ce se oprea la poarta casei mele, mă făcu să privesc pe după storiuri. Un servitor mi-a anunțat vizita prietenului meu bun L. B. și i-am ieșit în întâmpinare. După binețe, prietenul mă întreabă cu o bruschetă neobișnuită la el: »Hei!... ce facem? Cetind nedumerire în mimica feței mele, a adăugat: »Ai ascultat aseară la radio?... Germania a intrat cu armele în Polonia... S'au bombardat... Au fost doborâte avioane?!?!...

Scăpasem seara ora radio jurnalului și vestea adusă de bunul meu prieten m'a înlemnit... Am simțit atunci toată ființa străbătută de un fior... Fior de neliniște.

* * *

Am rămas până târziu spre seară cu prietenul meu depănând amintiri și îndrăznind chiar a făuri planuri multe de viitor... Când am ieșit să-l petrec la plecare, pe șosea cu capul descoperit trecea un frate al colegului meu de copilărie și curs primar, Gheorghe. Știind că la țărani noștri nu este obiceiul portului cu capul gol și știind pe Gheorghe bolnav de antrax, — provenit din prea devotata dar cu totul neatenta îngrijire dată celui mai drag bou al lui — am întrebat ce s'a întâmplat.

— »A murit nenea« ! am primit drept răspuns un scâncet.

După primul efect al nemiloasei vești, m'a cuprins așa o moleșeală și am rămas în poarta curții stăpânit de un fior... Fior de milă...

* * *

Am fost trezit din gândurile mele de un dangăt prelungit de clopot, pornit din turla bisericii... La scurte intervale — conform obiceiului -- serii de câte trei lovituri de clopot, anunțau lumii aceștia și... poate pretindeau a anunța și celeilalte

lumi, că prietenul meu de copilărie a trecut pentru totdeauna de dincoă, dincolo... Am ascultat până târziu dangătul duios al clopotului și nu știu stăruința undelor lui în atmosferă, nu știu liniștea înserării, nu știu conștiința unei neputințe de a pătrunde unele taine, au făcut ființa mea să fie stăpânită de un fior întăritor... Fior de credință...

* * *

Toată seara am rămas gândind asupra diferitelor stări sufletești prin cari trecusem și tot gândind așa, m'a cuprins un sentiment de compătimire față de sărmana ființă omenească și o întrebare a început să încolțească și să prindă a stărui în gândul meu.

Dacă judecata și puterea de a simți constituiesc ceiace în mod esențial diferențiază pe om de celelalte viețuitoare, constituiesc aceste puncte de diferențiere și un avantaj pentru biata ființă omenească ??... Pentru că judecă și pentru că simte mai variat și mai intens, este omul mai fericit ??...

Am rămas nedumerit neîndrăznind nici să neg, dar nici să afirm și aceasta, poate și pentru aceia că, tocmai atunci mi-am adus aminte de cel de totdeauna războiu dintre neamuri și de tot ce este ursit să înfrunte acest vierme neadormit, căruia i se spune om.

DAN M. CREANGĂ cl. VII.

Zădărnice

*Pe drumuri fără de popas
Mă mână cânturi fără glas*

*Mă'ndreaptă pașii grei, tăcut
Spre zări cu dor necunoscut.*

*Și ca un cadru fără chip
S'așterne umbra-mi pe nisip.*

*Știu, că m'așteaptă la răscruci
Speranța unui „und'te duci“.*

*Și alți drumeși cu chipul blând
Răsar din umbra unui gând*

*Și îmi îngână în urechi:
„Te-așteaptă — aceleași visuri vechi...“*

ANDREI VEXLER

† IONEL NADIȘ

Moartea nemiloasă a răpit din mijlocul nostru un tânăr care abia trecuse pragul vieții. A fost fulgerătoare durerea pe care-o simțeam în clipa când am stat la catafalcul aceleuia care a fost Ionel Nadiș și care acum e plecat din mijlocul nostru acolo, unde cu toții vom merge mai curând sau mai târziu; după cum pendula orologiului nostru de viață își va grăbi sau își va încetina mersul. Minteia mea nu se poate deprinde cu ideia că tânărul Ionel, cel plin de speranțe și optimism în viitor să ne fi părăsit așa de timpuriu.

Cu câtă seninătate și încredere privea el viitorul, am avut ocazia s'o vedem noi, cari întotdeauna am fost mai aproape de sufletul lui și eram părtașii aceleiași suferinți.

Deși aproape de un an cuprins în ghiarele boalei nemiloase, el însuși nu se putea împăca cu ideia de moarte, «nu, nu voi muri» spunea el adesea când simțea viscolul nemilosului destin vestindu-i sfârșitul. Credința, nădejdea și dragostea sufletului său i le puteai desprinde din seninătatea vorbelor vădindu-i gingășia sufletului senin și tineresc. Inșă voința omului de-a înfrânge moartea merge numai până la un loc, ar vrea să ajungă și mai departe, dar aicea este puntea peste care omul nu mai poate trece. Speranța în viitor începea să se clatine de îndată ce boala îi cuprinsese trupul, vroia s'o întărească, nu putea, simțea că încetul cu încetul trebuie să-i cedeze, presimțea că-l va învinge și-o putem observa aceasta din ultimele versuri ale lui, căci versurile erau desfătarea sufletului său înzestrat cu simțăminte nobile; citez un epitaf apărut în numărul acestei reviste din Decembrie-Ianuarie 1939, căci aici și-a revărsat el tot ce avea mai scump în suflet :

«Aici zac eu de moarte 'ncătușat
Mai fericit mai fără' de gând
De cât pe cari în lume i-am lăsat
În dragul vieții petrecând».

Tot în acelaș număr își mai publică el două poezii în care se vede umbra aceleiași prevederi, moartea. Una dintre aceste poezii este intitulată: «Eu nu mai sunt al meu» precum se vede în titlul ei el își prevede cu multă durere moartea: Citez o strofă:

«Mi-e trupul o umbră închisă'n coșciug, un lut făr' de putință. Mă sbat, în neputință, mă văd pierdut. Aș vrea să fug de chipul meu spre cer, s'aprind lumini lui Dumnezeu. Sunt robul Lui și mila-I vreau să I-o cer».

Sufletul lui cerea de mult mila lui Dumnezeu dar nutrea speranța că Preamăritul se va îndura, și-i va da puterea vieții mai plină de avânt.

Dar se vede că așa a fost scris în cartea vieții lui și voia lui Dumnezeu era ca să-l ducă în altă viață, căci nici unul dintre noi nu poate inconjura paharul pe care i-l dăruiește soarta.

Sufletul lui nu putea sta pasiv nici în curtea sanatoriului, trebuia să dea la lumină ceea ce se ascundea în tainele lui. Câteva poezii au izvor de inspirație chiar viața monotona a acestei instituții.

Spre exemplu amintesc una :

«Inmugurire».

De ce-ai încătușat în rani trăirea
O soartă vitregă și rea din fire,
Bătrână mașteră ce te 'nfioară cu privirea.
In sanatoriul liniștit cu aer gray,
La patul fiecăruia bolnav,
Ai urzit o pânză albă de paianjen
Și ai șoptit cu buzele uscate,
Un blestem lung cu firile 'ncurcate,
Cu gândul închegat în pânza ce-ai urzit.
Am colindat ca un vis, ca un vânt,
De-asupra deșertului mormânt.
Și-am strigat în noapte ca un mort ce s'a trezit :
O soartă! redă-mi liniștea de altă dată
Redă-mi gândul veșnic hoinar,
Redă-mi trăirea în vrajă scăldată.
O vorbă, un surâs, o clipă măcar ;

Azi nu mai e 'ntre noi, sufletul lui plutește prin lumea vieții eterne, dus spre infinitul pe care mintea noastră nu ne e deajuns spre a-l cunoaște. _____ GHEORGHE ARDELEANU

Epigramă

Epigramistului —Ghb—

Ai prefera un creier «ondolat»
— Capul, cam greu se metamorfozează ! —
Iar mai recent, pe-un om «dintr'o bucat'» . . .
Dar știi că «Vrabia mălai visează» . . . — V —

Centenarul nașterii lui TITU MAIORESCU*)

Vieța culturală a neamului, înregistrează câteodată apariții strălucitoare, care răspândesc dără de lumină ce poate străbate până și prin negura secolelor. Personalitățile impunătoare trecute în cartea aducerii aminte, sunt spirite îndrumătoare spre înalte idealuri, sunt culmi, care reprezintă complexități de valori superioare ale națiunii întregi.

Prin prisma acestor reflexii, putem zări impunătoarea figură a pontifului — cum îl numește Panu în Amintiri — criticei române: Titu Maiorescu. Că autorul «*Criticelor*» a fost într'adevăr un spirit prin excelență îndrumător, dotat cu o ascuțită inteligență, care stăpânea un întins și bogat domeniu de adevărată cultură, ne vom convinge citind «*Direcția nouă*» sau studiul asupra «*Poeziei române*». Urmărind însă activitatea sa multilaterală, nu ne vom îndoi de adâncă importanță, pe care o are direcția nouă determinată de «*Junimea*», pe urma căreia, cultura națională a profitat atâta. A început atunci să se întunece lustrul fals și sfidător al neadevărului, al superficialității și al unei culturi aparente dar inexistentă.

Numai raportând activitatea lui Maiorescu la timpul său, având în vedere situația deplorabilă în care ne aflam după jumătatea a doua a sec. trecut, vom putea înțelege și desprinde importanța rolului pe care l-a jucat animatorul «*Junimii*». *Valoarea* adevărată a principiilor lui, ne-o reprezentăm cunoscând aceea icoană a mediului cultural. Această valoare se menține și se va afirma oricând, fiindcă e legată de intronarea definitivă a adevărului și a frumosului, în toate manifestările vieții. Promovarea acestor valori universal valabile, trebuia să se facă, deoarece situația nu putea dăinui. Constatarea, pe care o făcea Maiorescu, avea să-l determine la o reacție puternică: «*Vițiul culturii noastre este neadevărul, pentru a nu întrebuița un cuvânt mai colorat:... neadevăr în toate formele de manifestare a spiritului public*».

Impotriva acestui «*vițiu*» trebuia începută ofensiva. Și Maiorescu n'a șovăit prea mult. N'a rămas la principiile sterile, formulate impecabil. S'a arătat consecvent celor propovăduite și activ în acelaș timp. Litera teoriilor din studiile sale, n'a

*) Cuvânt rostit în ședința comemorativă a Soc. V. Alecsandri.

rămas moartă. Ne-o dovedește nivelul ridicat al vieții noastre culturale și spirituale realizat în manifestări concrete ale sufletului românesc, de după 1870.

«Junimea» dela Iași ne-a dat un curent literar, care a produs scriitori veșnic actuali, opera cărora va înfrunța colții necruțători ai timpului. Preocupat de problema culturii române, junimismul lui Maiorescu tinde spre înălțimi strălucitoare, evitând abisul amenințător și neuitând să acorde o largă înțelegere ori a binemeritată încurajare, adevăratelor producții literare, care reușiau să redea în gradul cel mai perfect *adevărul și frumosul* «manifestarea ideilor în materie senzibilă» (frumosul, esteticul, legate de creația literară. Nota red.)

Peceta adevăratei creații de valoare, n'o poate avea decât opera de artă, care sintetizează fericit, adevărul cuprins în ideile din *fond* și frumosul reprezentat în varietățile nesfârșite ale *forme*. E o concepție înaltă și foarte bine întemeiată, vizând realizarea *capodoperei*, așa întocmai cum o prevedea Flaubert, nemuritorul creator al romanului de veșnică actualitate «Madame Bovary».

Distinsul critic «junimist, anticipa ridicarea spre culmile înalte ale perfecțiunii geniale, în materie de artă literară.

Acel miracol poezia lui Eminescu, nu este decât înfăptuirea ideală și aplicarea, în creație a celor susținute de Maiorescu în „Condiția ideală și materială a poeziei“, Adâncul cugetării, îmbrățișarea sinceră a adevărului în gândire și simțire, îmbrăcate în perfecțiunea și originalitatea necontestată a forme — iată secretul în dosul căruia descoperim farmecul poeziei.

Principiile lui Maiorescu, aplicate în viața culturală și în creațiile literare, au produs acel tumult al creației împotriva stării de până atunci și-au reușit prin aplicarea lor practică, să imprime o epocă de glorie și mândrie vieții noastre culturale.

Ne place să ne cufundăm în satisfacția ce o oferă lectura poeziei lui Eminescu; ne desfătăm sufletește în comicul lui Carageale; renaștem în simțire și demnitate, prin nobleța ce o aduce aristocratul Zamfirescu; ne pierdem în visurile și nostalgia copilăriei, savurând Amintirile lui Creangă; ne înfrățim cu suferința celor obidiți, ori simțim pulsul trecutului cetind pe Delavrancea; dar uităm că Maiorescu a fost acela care, a 'dat noi perspective, spre o renaștere sănătoasă și de valoare evoluției literare a creațiilor neperitoare. Principiile criticii sale, au fost punct de orientare pentru a ajunge la farul strălucirii peste veacuri. Scriitorii lansați de el, vor rămâne drept autori

clasici pentru literele române. Atitudinea de drept judecător și sever cumpănitor, în fața creației, n'a permis intronarea în artă decât a *frumosului integral*: sinteza adevărului din fond și a perfecțiunii în formă. Obiectivitatea criticului, n'a admis decât valorile adevărate, realizate în opere dăinuitoare, care puteau să triumfe în luptă cu timpul. Și acum la o sută de ani dela nașterea lui Maiorescu, constatăm că nemurirea și-a pus pecetea, pe creațiile laudate întotdeauna cu rezervă, de autorul Criticelor.

Conduc de principii sever controlate, de o rațiune directoare a spiritului său, Maiorescu oricând s'a putut mândri cu verificarea celor susținute, în care erorile nu prea aveau ce căuta. Fire desprețuitoare a formelor goale, care se așezau de-a-curmeziș, împiedecând progresul spre mai bine, el a luptat cu îndârjire împotriva a tot ce putea strica și viția mediul trăirii cinstitute și a preocupărilor înalte . . . Insuflețit de idei sănătoase, maestrul criticei noastre estetice, a activat cu mult succes și cu nemăsurat bine pentru cultura națională. Autoritatea olimpicului dirigitor, a răsărit din binecultivatul și întinsul câmp al vederilor sale largi.

Opinia și cuvântul său, au fost *îndreptar* de viață și creație înaltă. BCU Cluj / Central University Library Cluj

După legile și cuvântul lui, călăuziți, câți mânători ai condeiului, n'au ridicat monumente pentru veci dăinuitoare, prin jertfa lor de spirit și ofranda desinteresată a sufletului, oglindit fidel în pagini scrise adesea în mizerie materială, încălziți doar de flacăra inspirației, așa cum un Papini, acel demoniac de-o cultură enciclopedică — și a scris celebrele pagini ale volumului «Un om sfârșit».

Oare Maiorescu, bărbatul de un gust atât de ales, cu o inteligență scântietoare; aceasta figură Proeminentă, dotată cu un spirit critic de-o perspicacitate uimitoare și cu un vădit simț al echilibrului, armoniei și esteticului n'are drept să se bucure de triumful măreț al apostolatului său.

Fără 'ndoială puternica personalitate, care deținea înalta expresie a inteligenței, rațiunii și reflexiei critice, a putut să exclame cu Horatius când la „Direcția nouă“ — pe care a inaugurat-o, s'au alăturat cele mai de valoare spirite ale culturii noastre:

„Exegi monumentum aere perenius“.

* * *

La o sută de ani, dela nașterea criticului Maiorescu, recunoaștem că opera și întreaga sa activitate, i-au ridicat „un

monument mai trainic decât arama" Pe acest monument cred c'ar fi foarte potrivită o inscripție, care să-i cuprindă sintetic profesiunea s'a de crediță.

Desigur câteva cuvinte, pe care le întâlnim în opera ilustrului critic francez, Gharles du Bos, autorul prețuitelor „Approximations“ ar cuprinde deviza lui Maiorescu. Nu rețin precis formula lui du Bos, dar știu că precizează că: *Adevărul și sinceritatea*, au fost două stele polare ale vieții lui, dar totdeauna, acela care trebuie să biruiască este *adevărul*. Așa poate vorbi un mare critic un om conștiu de menirea lui, omul care, înțelege să-și întrebuițeze calitățile pentru triumful înaltelor valori. Și Maiorescu a fost acela ce n'a precupețit să înfrunte orice și oricât, pentru promovarea adevărului, care să gătuiască „vițiul“ intronat de spiritul obtuz și de miopia intelectuală a unui fals lustru de cultură și civilizație.

Sistemul său de principii ridicat pe o bază atât de puternică, n'a putut fi anulat nici de deslănțuirea unora, nici de atacul altora. Principiile maioresciene, au fost verificate, găsite de bune și au trecut în domeniul *legilor* eterne valabile. Rezultate fericite pentru cultura națională, sunt mărturiile ale impresionantei forțe de supraviețuire, de actualitate, de care se bucură aceste legi. Alături de supraviețuirea și actualitate lor, Maiorescu autorul lor, trăește, fiindcă timpul nostru n'a ajuns la destulă putere, ca să răstoarne adevărul. Nici viitorului nu-i prea surâd șansele unei izbânde, care n'ar ferici pe muritori!

GH. BULGĂR

Plâns fără lacrimi

Freacă de pustie,

Cânt de pribegie

sună'n strâng.

În singurătate

Înima-mi străbate

și mi-o frâng.

Glas de mănăstire,

Sol de cimitire

greu mă strâng.

Fața mi se pleacă

În pământ să treacă,

și eu plâng.

Plâng în agonie

Ard ca o făclie

și mă stâng.

IOSIF ABRUDAN cl. VIII.

Muza visurilor mele

Aceeași ploae de aur pe păru-ți ți se cerne,
 Aceeași melodie o cântă cântăreții;
 Și stai în metropola vieților eterne,
 Așa cum stă în lună statua Frumuseții.

— Din văi. spre brazii verzi, curgea isvorul păcii,
 Iar undele lui albe îmi învălea iubita,
 Ca'n flori să se transforme durerile și socii
 Și s'o transporte în lumea în care-i Afrodita.—

Nu m'ai văzut atunci, când lângă tine stam,
 C'amorul e o stea de noi îndepărtată;
 Dar nu de tot, că'n visuri eu totuși îl mai am,
 Doar floarea mea de crin s'a prefăcut în pată.

Cu armonia ta m'am însoțit demult
 Și-a viselor cunună pe frunte eu ți-am pus
 Și simt ce dragă-mi este durerea din trecut,
 Dar când te văd pe tine, ea cade într'un apus,

Căci stă întruchipat în zâmbetu-ți divin,
 Parfumul ce se 'mbracă în versurile dulci,
 Așa cum lângă tine stă floarea cea de crin,
 Pe care melancolic lași capul și ți-l culci.

Și așa dormind la umbra pădurilor de brad,
 Eu cred că 'ntre Afrodita și frumusețea ta,
 E simpla deosebire ce-i între vers și bard,
 Ea-i muză pentru toți, tu ești numai a mea.

* * *

Așa e lumea noastră din versuri înpletită;
 E 'n stare ca să facă prin ele Paradis,
 Iar când de greul vieții se vede ispășită,
 Se adresează îndată misterului din vis.

* * *

Umbrește-mă iar, muză, isvor de poezie,
 Logodnică eternă a sufletului meu,
 Și fă ca din morminte strămoșii să reînvie,
 Iar sufletul să-mi fie supus lui Dumnezeu.

ANTON CRIȘAN

elev cl. V L. «B. No. 2» Cluj

Rătăcire

De ziua mea de naștere.

*Mi se părea că cerul e de-aramă.
Păinjenii țeseau cu pânzi pereții.
Afară, în întunecimea ceții,
Un rătăcit se cugeta cu teamă:*

*«Cum lumea îmi desprețuește cântul...
Intotdeauna soarta mi-e lirană;
Ea mi-a schimbat al meu suflet în rană,
Și-acum, îmi mai rămâne doar mormântul.*

*Pe drumuri grele veșnic eu umblat-am,
Purtând sub braț chitara mea cea spartă.
Iubire ideală mi-a fost arta,
In rime frumusețea eu cântat-am.*

*Am rătăcit pe drumuri prăfuite
Și am bătut la porți întunecate,
Cerând ca să îmi fie ascultate
A mele cânturi, — melodii zmintite.*

*Am căutat în viață fericirea
Și am dorit să fiu stăpânul lumii.
Acum văd că și eu sunt fiu al humii,
Și-s nevoit să-mi re'ncep rătăcirea,*

*Să cer din nou, bătând din poartă'n poartă,
Să-mi iau din nou sub braț chitara spartă,
Să știu c'am suferit și pentru artă,
Să cânt,—de-oiu mai putea,—simțirea-mi moartă!»*

*Așa plângea la poartă cerșetorul
Cu obraz scăldat în lacrimi amare,
Și-apoi, a dispărut, pe veci, în zare,
Știind că nu-i va fi 'ndeplinit dorul....*

*El poate va 'nțelege — acuma prețul
Cu care se câștigă azi iubirea....*

*Nici eu nu mi-am putut schimba menirea,
Căci lui îi seamăn....*

Eu sunt cântărețul!

TRAIAN C. COSTA

Peisagiu crepuscular

Licăriri de stele s'anină pe cerdacul serii
 Și'n zărireă înserării, câte raze pier ;
 Din valurile lor, visele amintirii
 Nasc din văpăi, o lume pe pământ,
 Pe aripe enorme întinse în vânt :
 O lume de gând, un vis efemer.

Văzduhuri se leagănă sub vraja înstelării
 Și-adierea vântului tremură 'n ramuri,
 Iar mii talazuri de lumină rupe din raza luminării
 Odihnesc în sânul lor o lume în balsamuri . . .
 Iar luna 'n cet răsare din liniștea uitării
 Despletindu-și razele în seninul sării.

Și 'n tot întinsul necuprins al zării,
 O pulbere de aur se țese 'n vrăji deșarte
 Și'n foc de sulifi l na — farul despărțirii,
 Din viața ei din cer și lumea ce-o desparte,
 Revarsă viața poeziei și dragostea cântării;
 Și'n nemărginit s'aprinde palida lumină a 'nstelării

GH. TRIPA cl. V.

Flori în noapte

Soarele tiptil s'ascunde
 După piscul înroșit
 Și din vale
 Peste cale
 Amurg, cu pasul grăbit,
 Urcă trepte de granit ;
 Se înalță negre unde
 Spre al astrelor zenit.

Un freamăt de mănăstire
 Stăpânește 'ntreaga noapte.
 Doar în vale
 Lângă cale
 Apele se ceartă'n șoapte ;
 Bufnițele cânt' a moarte
 Și prin triste cimitire
 Gându 'ncepe să mă poarte.

Din genune, de subt stâncă,
 Un nor negru de fior
 Se întinde,
 Mă cuprinde
 De mijloc, de subfiori ;
 Mă înalță pân' la nori,
 Mă scufundă'n noapte-adâncă
 Și mă las' apoi să mor.

IOSIF ABRUDAN cl. VIII.

„Pe drumul vieții“

(Continuare-fragment)

Departa de a fi fericit în această lume rea și păcătoasă, omul cu nemernicia și incapacitatea lui, luptă, aleargă și muncește pentru a vedea în cele din urmă că totul este zadarnic — moartea, liberatoarea tuturor necazurilor și suferințelor, curmă totul fără cruțare, fără să se uite pe cine sau ce răpește.

Iată un caz întâmplat lui Vladimir care, singur trebuia să-și asigure existența de azi pe mâine și mai ales cartea, căci scumpii săi părinți care acum se odihnesc fără pășare în cimitirul dela marginea Taracliei, l-au uitat de mult.

Iubirea adevăraților copii însă, se dovedește de cele mai multe ori a fi o frumoasă virtute, un profund respect din partea adevăraților copii, pentru acei care prin munca și truda lor au căutat să le asigure odraslelor lor o viață mai bună și mai fericită decât aceea pe care ei au avut-o.

A sosit și luna Octomvrie, timpul pentru deschiderea cursurilor universitare.

BCB Cluj Central University Library Cluj

În fiecare an, ca și anul acesta, Vladimir s'a hotărît să se ducă la cimitir, pentru a se ruga pentru iubiții săi părinți, să lase să cadă o lacrimă pe mormântul uscat de căldura verii și să ceară acolo ajutor lui Dumnezeu care știe și înțelege dorința și cererea fiecăruia dintre noi.

E un apus de soare în amurg de seară și în aer se aude croncănitul cocoarelor care, își iau zborul spre alte țări, mai călduroase și mai îndepărtate dela noi.

Cu pasul slab și cu sufletul plin de durere, Vladimir, se îndreaptă spre cimitirul în care avea să-i părăsească din nou pentru câteva luni, pe aceia care abia l-au pus pe calea vieții și s'au și stins pentru totdeauna.

La poartă este întâmpinat de un paznic.

În Cimitir! . . . E o liniște și singurătate tomnatecă care face ca în aer să domnească doar adierea melancolică a vântului printre ultimele frunze ale teilor care încetul cu încetul se desbracă de frumoasa haină a verii.

Peste tot se ridică numai cruci, din lemn sau din piatră, înfipite la capul acelora din care n'a mai rămas doar o mână de țărână. Aceste cruci îi amintesc deșertăciunea unei alergări neînțelese după avuții și bunuri trecătoare.

Între multe morminte, mai la margine de cimitir, se ridică subțil bătaia razelor de soare, înspre sfințite, tăcute și smerite, două cruci din lemn! Inconjurată de florile ofilite de brumă și de vreme, arată că aici odihnesc cei răposați întru Domnul: Vladimir și Maria.

Subt aceste cruci dorm de data aceasta trupurile marilor binefăcători care prin faptele și credința lor, și-au zidit biserici și altare mântuitoare în inimile și sufletele celor oropsiți, prin lumina și jertfa ce-au făcut-o pentru cei rămași în urma lor.

Umil, și-a plecat genunchii și îngânând o cucernică rugăciune pe locul bătătorit de zeci de ori, se umplură de lacrimi ochii sinceri și nevinovați ai aceluia ce totdeauna a făcut și îndeplinit dorința acelor care acum nu-l mai pot înțelege, dar duhul lor conduce și veghează pe cei rămași să-și ducă mai departe firul vieții.

Cimitirul este îmbălzămat de mirosul florilor spre sfârșite. Privind în juru-i Vladimir se gândește la trecutul lor frumos, trecut care de mai bine de 8 ani a apus pentru veșnicie, închși fiind în negrul și recele mormânt, care-i desparte atât de bucurii, cât și de dureri și chinuri trecătoare. Sărmanului Vladimir mereu îi sună în urechi cântecele de peste veac în clipele de singurătate și întristare. Era orfan și fără niciun sprijin, crescut în răbdare și suferință, căuta neconținut mângăiere printre cei necunoscuți. El depune o mână de flori pe mormântul lor, ca un prinos recunoscător celor ce atât de mult l-au iubit.

S'a întunecat de tot.

În văzduh norii mari și grei plutesc amenințător în toate părțile, iar pe jos, doar cântecul fruntelor căzute și îngălbenite de vreme și ploaie, întristează și mai mult. Cu vocea-i tremurândă, Vladimir, a murmurat cu un suspin adânc: «Scumpii mei părinți, acum dormiți în pace!» Ridicându-se de pe mormântul scaldat în lacrimile unui suflet care nu-și mai găsește alinare, cu pasul slab, el s'a îndreptat spre poarta cimitirului.

Clopotul bisericeții din mijlocul Taraclei suna cu un dangăt prelung care umplea întreg văzduhul. Anunța ora 9.

Ajuns acasă în micuța lui căscioară singura-i avere pe care o mai avea, târziu, noaptea cu sufletul înălțat spre Dumnezeu, se întoarce iar în lume, mereu în necazuri și suferințe, ca prin munca rodnică și cinstită în via Domnului, să iasă biruitor asupra ispitelor și obstacolelor care îi vin în cale.

T. DEME cl. VII-a

Carpaților

Ca un gigantic zid din veacuri rămasa-i mândru neclintit,
Tovarăș bun al lacrărilor noastre trup sfânt al neamului iubit.
Pe fruntea ta o diademă lucește lumii azi triumfător,
E cântecul senin de biruințe din sufletul neînfântului popor;
E cântecul ce azi răsună falnic din milioane piepturi de eroi,
Fantastic și scâldat de bucurie în urma nemiloaselor nevoi.

Carpate antic și semeț, al nostru ai fost în vremuri strălucite,
Al nostru ai fost când jafuri și cruzime venit-au cu a hoar-
[delor ispite !

Ne-ai strâns la pieptu-ți cald și ne-ai ferit de ori și cine
Ce-a încercat să fure graiul ș'bătaia inimei române.
Cu noi ai plâns, cu a noastre doine, sperând în zile de apoi
Când va veni odată ceasul măririi bravilor eroi.

Și a venit. Fii-ți puternici au scuturat pe veci robia,
Vărsat-au sângele din piepturi să ne redeie România.
Cu opt sute de mii mormânturi, cu opt sute de mii de morți,
Ți-au dăruit stindardul falnic pe care astăzi mândru-l porți.
Ți-au dăruit, lumină, gloriei ș'din suflet cel mai sfânt amor,
Să te păstreze 'n veci, Carpate, pentru marea viitor.

Iar din milenii de urgii și lacrimi ți-au dat și plaiul sfântului
[Ardeal

Frumos, ca raza aurului soare când se ridică dulce înspre deal.
Din nou s'a îmbrăcat în sărbătoare, pe frunte cu un sceptru oțelit
Și s'a lipit pe veci la al tău suflet, cu al său dor de nimeni neclintit
Și s'a alipit cu fruntea înspre ceruri rostind semeț popoarelor:

„Veți suferi de spada-mi furtunoasă căci Dumnezeu azi mi-a
[urzit mărire.

„Când neamuri au venit pe aceste plaiuri, aici ele-au găsit al meu
[popor

„Când au trecut zdrobiți în bătălie, cu trica pentru a țării viitor,
„Aici lăsatu-i-au tot mândri în suflet cu un singur gând
„Să apere a țării plaiuri cu ori ce faptă și-ori și când,
„Și vor veni încă popoare ș'or încerca să ne zdrobească
„Dar vor pleca și ei ca alții lăsând o țară românească“
Carpate antic și semeț al nostru ești și vei fi deapururi
A noastre gânduri în vieță vor fi a tale sfinte gânduri,
Cu noi vei râde, cu noi vei plâuge, cu noi vei merge spre mărire,
Și-ți vei zdrobi stâncile-ți falnici, când triști pleca-vom spre
[pierire.

Vei îngropa pe toți dușmanii ce-ar îndrăzni să te răpească,
Aici să nu fie o țară ce nu e țară românească.

„De la 140 la 60..“

de GHEORGHE COSMA

Duminecă dimineață, ceasul sbârâie la 7¹/₂ strident și enervant ca de obicei.

— Martine ! . . !

— (răspunsul somnoros, pe nas) Hâă . . !

— A sunat ! Ne sculăm ?

— Mmdaa . . !

Și amândoi, de comun acord, ne-am întors pe cealaltă parte. După cinci minute manevra se repetă — fără ca ceasul să mai sune — așa că am ajuns în poziția inițială ! Până la urmă, nu mai țin minte care a fost eroul care a înfruntat răceala tenebrelor din cameră și s'a sculat ca să aprindă lampa.

Vraja somnului a fost risipită odată cu vraja nopții:

Am început să ne îmbrăcăm enumerând cu glas tare țoalele ce le îmbrăcăm pe noi.

Peste prima pereche de ciorapi am învelit jos, la labe, hârtie, apoi ciorapii de sport groși și la urmă ciorapii tot așa de groși de lână, cari se răsfrâng scurți peste bocanci și așa nu lasă să între repede apa în ei. Apoi două cămăși și un sweter cu mâneci, cisme țărănești și rocul, pan'alonii ce-i port de obicei la școală și peste ei cei de sky, bufanți. Când am ieșit afară am mai luat și paltonul, iar pe cap șapca de sky.

Eram bine asigurat împotriva frigului. Era și necesar căci plecam răcit de tot și afară de asta nu aveam intenția să facem o excursie ci să ne arătăm vitejia și rezistența la frig (ceea ce am fi plătit-o fără greș cu o pneumonie) ci din plăcere, deci să rădem noi de frig iar nu el de noi.

N'am ieșit bine afară și vântul ne-a și luat în primire, turbat, cu gândul să ne întoarcă din drum; și ninsoarea era deasă.

— Măi. Mărcine (cum se zice prin Banat), dacă ține ninsoarea asta degeaba ne ducem căci ne astupă toate părțile de bob.

Atât numai că ăsta nu era un motiv să ne întoarcă din pragul plecării, — deși de fapt scopul excursiei tot bobul era.

Ne-am despărțit. Eu la biserică (deși de fapt n'am avut noroc să pot asculta o liturghie, un lucru de care mi-a părut foarte rău), iar el la cantină ca să ne ceară merinde reci în schimbul cartelei pe trei zile.

Ne-am întâlnit la Nicu care ne-a întâmpinat:

— Acu se vine ? !

— Stai, măi, dar tu ești gata ?

— Imediat numai să mă . . . barbieresc ?

Ne-am repezit la el de gata, gata să-l . . . sfășiem :

— Cum îți poate trece așa ceva prin cap ca un ceas înainte de plecarea trenului. Doar nu pleci în peșit, ce dracu ? !

Nu se știe, făcu Martin malițios și era cât p'aci să aibă

(întru câtva a avut ceva) dreptate cum am văzut mai târziu la Lipova.

Norocul lui Nicu că atenția mi-a fost atrasă de două perechi de sky-uri.

— Mai vine și Bratu (un student în anul nu știu care) cu noi. Alealalte sunt ale lui Puiu (unul care abandonase excursia, skyurile nu-l lăsase Nicu să nu le abandoneze în paza sorții, că de paza noastră...!)

Imediat (mai aveam cam un ceas până pleacă trenul, spuneam parcă adineori) n'am apucat să le încerc în cameră.

— Lasă, măi, că le poți rupe și acolo!

Venia Bratu și încă unul nou din anul I, Munteanu, care se atașase în ultimul moment excursiei noastre.

Prezentări în fugă și apoi hai în pivniță să scoatem Bobul. Caută'n sus, caută'n jos (Nicu era în camera de baie la barbierrit) dar cheia de la «camera de băi» unde era bobul, nicăiri. Hai la bucătăreasă.

— Cheia e pe ușa spălătoriei într'un cuiu! La ușe nimic.

Pas alergător la sergentul dela poartă. (Nicu locuia la B. N. R.) și în fugă o întrebare:

— Cât mai avem până la tren.

Răspunsul «puțin» îmi dă aripi la picioare, însă pe scări aripile în loc să mă poarte în sus era cât pe-aci să mă dea de-a berbeleacul pe trepte'n jos.

Sergentul nu știe unde-i cheia! Bucătăreasa vine și ea jos dar — în fine — o gsisem pe usciorul ușii.

Și acum, hai afară cu bobul greu de vreo 80 de kg.

— Hee—rup! și — ce să mai lungesc povestea — cu chiu cu vai bobul e afară întreg, după ce era cât pe aci să scoatem deodată cu el și câteva geamuri, dar pe astea în bucăți.

Deschidem poarta cea mare de fier și când să ieșim prin zăpada mai adâncă de $\frac{1}{2}$ de metru, apare Nicu.

— Dar săniuța! — N'am scos o. Ce mai e nevoie și de ea.

— Ce săracie, Ghiță, dar de ce ți-am dat cheile.

— Păi nu-mi stau frumos la brâu? Parcă aș fi sf. Petru — și zicând asta, regretam că n'am o oglindă ca să mă pot admira.

— Te mai ții de bancuri — și-mi smulse cheile. — Cât e ceasul?

— Mai avem vreo... — aci cel-ce vorbia consultă ceasul — 35 de minute.

— Auleu! Fuga Martine după mașină! Și el o porni val vârtej în pivnița după săniuța care, nu știu ce miracol, a ajuns afară în trei secunde.

— Gata! N'am uitat nimic? — Nimic! — Cu D-zeu înainte!

Imi încord mușchii la săniile legate împreună și le scot singur în stradă, când bucătăreasa strigă ceva la fereastră. Ne oprim și pierdem iar timpul în zadar. Ne întreba dacă n'am uitat cumva... patinele pe care le ținea în mână.

Îeșim în fine cu toții în stradă și sărim în calea fiecărei mașini, doar o fi Martin care nu mai venea. După cum ne-a spus mai târziu, cu greu a găsit un șofer care să se încumete să tragă caravana noastră în zăpada așa de mare încât și mașinile goale se'mpotmoleau.

După lungi cinci minute, apare în fine. Agățăm bobul de mașină, săniuța de bob. Pe ea punem bagajele căci pe bob nu le puteam lega din cauza suprafeței lui curbe și când să pornim...

— Stai, făcu Nicu! Unu' trebuie să se jerfească stând pe sania subredă care s'ar putea răsturna cu bagajele.

Ca să nu mai întârziem evit cuvintele și — ceilalți se'n-cărcaseră deja care pe bob care în mașină — mă sui pe ea și dau, ca fiind cel mai de la spate, semnalul de plecare.

Mașina pornește încet și intră pe șinele tramvaiului. Talpa săniuței mele, ambițioasă, a intrat în șină și s'a culcat pe-o rână — comodă — cu toate protestele mele.

— Holari! Stați. C'am pierdut trenul!

Nicu se uită înapoi. Pe sania răsturnată nici-un Ghiță! Dă semnalul de oprire, culegem sania ce se deslegase, mă culeg și pe mine și pornim răsând mai departe.

După câteva sute de metri, în fața teatrului, altă șină de tramvai scipi vicleană, săniuța mai săltă odată, repede fără mine însă, căci de data asta sărisem la timp. În strigăt de «holari» o redresez din fugă și când sar pe ea, mașina se oprește. Șoferul voia să vadă ce se'ntâmplase. De această oprire profită sergentul din post și se repede la noi.

— Nu e voie (expresie stereotipă, consacrată, cu care încep toate argumentele oficialității) să legați două sănii de-o mașină.

— Cum nu-i voie, — asta era șofeurul care-și vedea periclitat câștigul — doar în București am tras și opt de-odată.

— Nu mă 'nvăța pe mine ce să fac!

— E voie, sare Nicu! — Nu e voie, se răsti sergentul!

Și duelul de «e voie, nu e voie», cine știe când se termina dacă nu-i venea lui Nicu în minte: — Arată ordinul!

— Ordinul.. — aici am impresia că sergentul a înghițit deodată toată rația de mâncare pe două zile pe care noi bănuiam c'ar fi ținut-o în gură — ...Nu e voie (supremul și salvatorul argument). Deslegați săniile că dacă nu, taiu eu funiile. Și ca întărire a spuselor făcu un gest ca să scoată briceagul.

Nicu sări în fața săniilor iritat.

— Ba asta n'ai s'o faci. Și o să vedem ce o să zică d-l Chestor Lupuțiu la asta. Care-i numărul dumatiale.

Aici cred că porția înghițită de sergent i-ar fi fost de ajuns pe trei zile, așa de greu i-a mers pe gât.

— Dacă d-l chestor vă dă voie, atunci n'o să am nimic împotriva, dar acum deslegați...

— Care-i numărul dumatiale? — 140.

Săniile erau deja de mult deslegate căci eu din fericire

m'am uitat la ceas și speriat am început să le trag singur spre gară. Le-am strigat din urmă:

— Plățiți mașina și haideți de-mi ajutați la sanie căci e târziu.

— Haideți făcu și Nicu, că dumnealui — polițaiul — probabil vrea . . . mai știu eu ce!

Asta a fost o greșeală din partea lui Nicu, mai ales că poate tot polițistul avea dreptate. Eu cel puțin trebuie să i-o dau căci doar mie vruse să-mi salveze viața...(!)! Polițaiul ultragiati și totuși ușurat prin faptul că acum putea să-și descarce toată indignarea de autoritate ofensată, se'nțeți. Noroc că ceasul ne zorea la gară așa că ceilalți l-au lăsat spre regretul co-roanei de spectatori grațiuți ce se strânsesă cu dublul scop de-a se distra și de-a ne face pe noi să ne umflăm în pene văzând căți ne privesc.

Ne ajunse un furgon militar.

— Măi băieți, eu îl opresc ca să acaț sania!

— Dă-te'n colo! Crezi că stă! Azi toată lumea e în contra noastră.

— Ți-e ușor ție să vorbești, dar hai trage și tu la sania.

Soldatul din furgon a oprit însă imediat. Am legat bobul de leoca saniei și «dă-i drumul». Ceilalți s'au repezit și ei și iată-ne încărcăți care pe furgon, care pe bob, iar eu tot pe să-niuța care n'a mai avut de lucru cu nici o șină de tramvai așa că am ajuns cu bine la gară.

Fără să mai întrebăm de tren ne repezim unii la casa de bilete, alții să predăm la bagaje săniile.

Acolo iar, pe ton forte, începe cântecul:

— Nu e voie, dom'le. — Ce nu e voie? — Să intrați aici!

— Păi, duc sania. — Las'o afară. — O să scoți dumneata cântarul afară s'o cântărești? — ? — Aud? — ...Nu e voie!

— Bine, bine dom'le, mai convins!

— Bre! Da parcă azi toți s'au pus pe «nu e voie» și pe strigăt.

Numai că argumentul «nu e voie» a căzut imediat ce ne-a întors spatele. De altfel el nici nu mai avea nici un interes să nu ne lase, odată ce-și făcuse cheful și strigase puțin. Che bella voce!

Bratu vine cu biletele.

— Când pleacă trenul? Un impegat strânge diu umeri.

Noi, hai la «mișcare». — Vă rog, când pleacă trenul spre Radna? — Care tren?

— Spre Radna. — Ce tren dom'le, că-i motor!

— Păi, atunci motorul?

— Care motor? Cum să circule motor pe așa vreme. Nu vedeți cum ninge — și se uită pe geam.

Ne uitaram și noi — ce alta puteam face — la fulgii ce acopereau, mari și albi, totul, șine, tren, case și . . . părții de bob.

— Atunci vas'că nu e? — Ce nu e? — îl trezisem din vi-

sare. — Motor. — Care motor? E tren! — Păi noi asta întrebam. Când e? — Nu știm. Ne uitarăm unul la altul. — Scuzați, vă rog! Aici nu-i Biroul de Mișcare? (cu B mare și M mare gândii eu, dar nu i-o mai spusei lui). — Ba da. — Nu aici se relementează trenurile? — Ba da. Dar n'avem locomotivă! — Și când veți avea? Cred că aici impegatul ne-ar fi văzut bucuros de cealaltă parte a ușii. — Veniți . . . peste un ceas. Ieșim afară.

În sălile de așteptare pădure de sky-uri și lângă ele nemți sportivi. Fiecare întreba când pleacă trenul, dar fiecare numai pe vecinul din dreapta, sau, dacă era stângaci, din stânga, Martin și cu mine ne'nvârteam distrându-ne printre ei. Ceilalți erau în hol lângă bagaje. Deodată apare un om al gării.

— Trenul spre Reșița nu pleacă pân' deseară, trenul spre Lipova, Radna nu pleacă pân' diseară, trenul spre . . .

Nu ne mai interesă! O sbughim spre ceilalți.

— Băieți, trenul . . . o găfăitură îmi întrerupe vorba și ei se reped la boarfe — . . . nu mai pleacă.

— Cum, mă?! — Ce mă?! — Cei zis?! Și apoi un „Aoo . . . !” comun, plurivocal. Și apoi alte griji. — Ce facem cu biletele? — Ce facem cu bagajele? — Ce facem cu boarfele?

— Ce facem cu . . . noi? — Când mai e tren? — Domnule, când mai e tren spre Lipova-Radna? — . . . cel dela cassa de bagaje nu știe. — . . . cel dela cassa de bilete acum întreabă și d-lui și stă de vorbă cu noi așa de amabil și servibil încât nu ne vine să credem și avem o poftă nebună să-l pipăim pe toate părțile să ne convingem că de fapt există.

Deocamdată ne dăm biletele înapoi în schimbul banilor și ne anulează viza depe carne. Apoi hai să predăm înfine săniile.

— La care tren le dați? — La proximalul.

— Care e ăla? — Noi să știm? Atâtea întrebări și nici un răspuns! Ne plictisim. Noroc că ne spune casierul că i-a venit veste că după 2 avem tren.

Exclamația ce-a urmat a fost tare pestriță: unii satisfacție, alții desamăgire; eu nimic — devenisem pesimist!

— Păi, dacă plecăm la 2 când ajungem și când ne'ntorcem? — Taci că-i lucru fain! Principalul e să ne vedem porniți.

— Dar laboratorul de mâine și poimăine după masă? — ăsta era Munteanu din anul I.

— Dar noi — Martin și cu mine — ce facem la amiază, căci ne-am dat cartelele pentru mâncare rece.

În concluzie ce facem?

Am rezumat situația. Munteanu a abandonat. Bratu ne asigură 90 la sută — că vine și după masă. De noi ăștia alți trei nu mai era întrebare.

Dar cu masa?

Nicu ne spune că dacă se va găsi ceva preparat la ei acasă — unde nu era acasă decât bucătăreasa — o să ne dea el.

Până atunci însă eu am plecat într'o vizită îmbrăcat așa cum eram. M'au reținut la masă, dar nu puteam să mânc.

Am dat ocol pe acasă — cu riscul de-a întârzia — ca să văd dacă n'am scrisori, apoi m'am dus la Nicu. Acolo am îmbrăcat ceva — pe-o măsea să-mi ajungă — și am plecat pe la alt coleg, Foca zis Duțu, să-i lăsăm niște pantaloni bufanți și dacă va mai avea timp să ne ajungă la gară. Apoi fuga, tramvai, gară!

Bratu ne aștepta. — Ai scos bilete? — Pentru mine!

Ne'mpărțim repede: Martin la bilete, Nicu la casa de bagaje, să predea săniile, eu să scot boarfele de la hamalul căruia le dădusem în grije pentru un pol. Terminăm repede totul, apoi ne așezăm pe bob să așteptăm.

— Dar săniuța unde-i? Caut'o 'n sus și'n jos! Nu-i și pace!

— P zea!... Trecea un hamal cu un cărucior de bagaje. Hamalul nostru. Ne repezim la el... când colo ce să vezi, căruciorul lui de bagaje era sania noastră. Răsufлям ușurați.

Ne așezăm iar pe bob cu Martin și începem să cântăm cu ghitara — de care nu ne despărțeam.

Deodată apare Duțu. În cap avea... — ce sărăcia are ăsta'n cap. Ne apropiem. Era un capișon alb de fată.

Intr'o mână o legătură: o pătură și probabil — ceva merinde, iar în cealaltă un.. patefon!

Il primim cu râsete și strigate de parcă am fi fost singuri în gară — ne familiarizasem. Bucuria era justificată mai ales că avă du-l pe el cu noi aveam unde dormi la noapte. Tatăl lui e controlor la poștă și mamă-sa i-a spus că va telefona imediat după masă la Lipova să ne faca șeful poștei de-acolo rost de cameră de dormit.

Ne repezirăm la patefon. — Ace ai? — Am. — Plăci ai?

— A . . a . . aam. — Câte? — Două? — Numai?

— Taci că-i fain și așa! Avem patru cântece.

— Numai că două 's foxuri americane — nu știu dacă vă plac. Ceealaltă placă pe o parte e un tango prost, pe verso e una minunată însă... stricată la început până la un sfert.

Inchipuieți explozie de răs! Tot la ghitară am rămas.

În fine pe la 3 și 10, apare trenul în gară cu un vagon de clasa 1—2 și unul Pullman de clasa 3. Ne repezim în el și răvălim într'un compartiment unde cei trei ce erau deja acolo, văzând ghitară, ne-au primit bucuroși.

Scurtă bucurie căci după ce am așezat toate bagajele, skyurile, paltoanele, pălăriile..., am găsit compartimentul vecin cu numai doi ocupanți. Mutăm din mână în mână, bagajele, skyurile, paltoanele, pălăriile, aparatele (de fotografiat, ochianul)... și în fine ne instalăm.

«Infine»... iluzie, căci umblând prin vagon găsesc două compartimente complet goale. Mutarea reîncepe cu toate bagajele, skyurile, paltoa...

Dar până la plecare mai era! Pe o linie alăturată trenul

de Oradea se căznea de mai bine de o jumătate de ceas să-și urnească din loc cele 6—7 vagoane ale garniturii. Roțile locomotivei se'nvârteau cu viteză amețitoare, dar în van.

În fine — acum un «în fine» aproape... propriu zis — apare la orizont o procesiune întreagă : șeful gării și suita cu găleți de cenușă, să pornească și trenul nostru. Pun locomotivei cenușe sub galoși și ea — binevoitoare — începe să'mproaște din picioare zăpada pe de lături ca un balaur gata să'nghită pământ și cer.

Noi, din tren, țineam isonul : Heerup și împingem de zor pereții în toate direcțiile. Vre-o trei priviau — vagonul nostru era imediat lângă locomotivă — cum împroșca zăpada de sub roți ca din vulcan. Vine conductorul.

— Nu e voe (era să amețesc auzind refrenul de care măcar în tren ne speram scăpați.) Inchideți ușa.

— Vrem să 'mpingem și noi trenul.

Nicu ia în serios vorba, sare jos din tren și începe să împingă... din ochi.

În fine ce mai tura-vura, în vreo douăzeci de minute, tot dându-ne înapoi și repezindu-se iar înainte ca un berbece pornit să sfarme poate poarta nepornirii, locomotiva birui în sfârșit și o luarăm din loc.

Am călătorit singuri la început — în gări făceam gălăgie de nu'ndrăznea nimeni să ne conturbe — până când unul a deschis umil — supărător de umil — ușa și ne-a întrebat :

— Imi dați voe — dacă-mi dați voe — să stau și eu, dacă-mi dați voe, să stau și eu în compartimente, dacă-mi dați...

— Sigur ! — Natural ! — Cum să nu ! Și se umplu apoi compartimentul.

Gramafonul a fost însă surpriză. Din cele două foxuri unul era strașnic. Tangoul «stricat la început» nu ne-a înșelat așteptările, iar cel «prost» de pe verso a fost minunat.

Dar tot ghitara a avut mai mult de lucru.

Drumul a durat — dublu — vreo 3 ore și jumătate, dar a trecut în câteva minute. La fiecare gară însă ne era teamă că nu vom putea porni. Auzindu-ne temerea un pasager ce cunoștea bine linia — era, îmi pare, ceferist — ne asigură iar.

— Aicea merje, da mai geparce unge-i gealui mare și dacă-i și tovavara (povara) trinului i mare, apoi gea fichea-i (de geaba-i) pucerea trinului că nu merje...

La Radna coborîm din tren sub ochii tuturor curioșilor din gară, cărora li se părea curios să ne vadă coborînd așa de mulți — păream a fi barem de 3 ori pe atâția cu gălăgia ce-o făceam. Bobul formase cerc în jurul lui. Unii credeau că în cutia unde erau bateriile pentru becuri e motor, mai ales că era așezată tocmai sub cărmă și voiau să vadă și ei minunea lumii : sania cu motor !

Și-acum întrebarea era : încotro ? În Radna sau în Lipova.

Distanța între ele e cam cât din Piața Unirii din Oradea până în piața Regina Maria — prin felul de-a o exprima, cu singura deosebire că Mureșul ce curge printre ele, e mult mai lat decât Crișul.

Nicu și Martin rămân în gară cu bagajele și noi pornim să căutăm poșta din Radna, unde poate să fi venit vreo veste dela mama lui Duțu. Acolo însă nimic. Un telefon la Lipova... nimic.

Ce să facem? Ne întoarcem înapoi și le spunem celor de la gară nereușita. O pornim trăgând din greu săniile spre Lipova trecând și coborând viaductul de peste șinele C. F. R. Treccem Mureșul și la capătul podului găsim, la vamă, un anunț în care ne spunea că pentru cornute se plătește 10 lei taxă la trecere. Nu mai știu care dintre noi s'a oprit încurcat scărpinându-se în cap:

— A plăti sau a nu plăti? asta-i întrebarea!

— Eu zic să le tragem chiulu!....

— Ca să nu mai cărăm degeaba sania grea după noi, am lăsat pe Martin și Bratu la bagaje și am plecat la poștă după noi informații. O găsim după lungi ocoluri prin orașel. Pe drum facem planul — vindem pielea ursului din pădure — ca după ce ne instalăm, să mergem la cinema. Socoteli de-acasă, căci cele din târg...

...La poștă Duțu se prezintă dirigintelui, însă nu are nimic de-acasă. Fiind târziu, dirigintele nu mai poate să ne aranjeze nimic: era de o zi numit în Lipova, deci cunoștea oamenii și locurile tot așa de puțin ca noi. În schimb, obținând legătura cu Timișoara, mama lui Duțu îi spune să nu se răcească și să... nu-l mânânce lupii... (?)

Ca să nu aștepte Martin prea mult la pod, lăsăm pe Duțu la poștă și ne întoarcem la pod de unde luăm toate bagajele și le ducem la poștă. Lăsăm acolo săniile și hai în oraș să căutăm un hotel «ca pentru punga noastră». În Lipova găsim numai unul.

— Cât costă camera de doi?

— Numai 120 de lei!

Ca din pușcă am pornit peste Mureș în Radna. Acolo însă aceiași poveste la cele două hotele ce erau. O porneam noi și mai departe în Șoimoș, care e și el lipit de Radna, dar acolo nu e hotel.

— Ei, și acum ce facem?

Toți aveam buzunarele ușoare. În fine, hotelierul ne spune, că ne lasă pe toți cinci într'o cameră cu două paturi, pentru 150 de lei. Nici nu mai discutăm și o luăm din loc.

Soluția am găsit-o însă ușor. Decât să ne înghesuim plătind 150 de lei, mai bine ne înghesuim gratis. În gară, în sala de așteptare cl. II era lumină. Foc ne-a făcut acarul pentru un pol și iată-ne instalați în jurul sobei. Am desfăcut merindea, am cumpărat pâine, spirt pentru lampă și pâine.

Treaba asta au făcut-o Bratu și Nicu. Intrară la hotel fără

paltoane — gros îmbrăcați cum eram toți, n'aveam nevoie de ele — și asta ne-a prins bine, să vezi cum. Sticle n'aveau.

— Bună seara! Ce poftiți?

Fură serviții prompt, atât că în loc de spirt denaturat de care n'aveau le-a dat alcool curat. Pe când împacheta, chelnerul îi întreabă: — Locuiți la hotel la noi?

— Nu, dădu să zică Bratul, dar Nicu-l întrerupse cu un ghiont: — Natural!

Atunci chelnerul le puse vinul într'o carafă frumoasă, la fel spirtul într'o sticlută mică.

— Le lăsați în cameră că le aduce cameriera.

Cei doi plecară astfel aprovizionați abea ținându-și răsul cari năvăli de-odată cu ei în sala de așteptare.

Încălzim mai întâi ceaiul căci era gamela încă curată.

Martin și cu mine, ca făcând parte din «Liga Antialcoolică» și «Liga Purității» — o influență din filmul Orașul blestemaților cu Errol Flynn — avem întâietatea la el, natural cu mult rom, care era rezervat susnumitei ligi — căci vinul era rezervat celorlalți, «alcoolicilor». Eu primesc — de fapt eram teribil de răcit, încă de la Timișoara — porție dublă de ceaiu și împătrită de rom și zahăr. Mai rămâne «alcoolicilor» puțin ceaiu după care ei, fericiți, se apucă să încălzească vinul. Noi antialcoolici privim indiferenți.

Vinul începe să fiarbă spumos ridicând aburi îmbietori. Zahăr peste el și e gata de beut.

«A'coolicii erau doi, căci Duțu — ce ținea cură — forma el singur liga «Papă-lapte» și era aprovizionat în consecință. Noi l-am fi atras dincolo bucuros — nu că țineam la laptele lui, dar avea un unt... special pentru cură — zicea el...! Dar el — și untul lui — rămân — un «nemuritor și rece» căci untul a dispărut ca și toate lucrurile frumoase (!) — dar la o distanță... foarte strategică.

Noi «antialcoolicii» fiindcă nici așa nu bem vin, ne cerem dreptul la o *gustare* și o facem cu câte două pahare pline și bine îndulcite — doar suntem antialcoolici — și le bem închinând pentru prosperarea Ligii Purității. «Alcoolicilor» le rămâne câte un pahar și natural sunt necăjiți.

— Nu pot să'nțeleg — noi de colo — cum de sunteți așa de ahtiați după vin. După ce că vă umflați cu el, acum turbați că nu mai aveți. Ce dracu, de mai rețineți-vă și nu beți atâta că-i rușine! Se vede că sunteți alcoolici!

După această din urmă apostrofare venită din partea noastră, a ligii purității, — știi că nu-i convine unui murdar să-l arate cu degetul cei puri, cum eram noi — singurul lucru ce i-au împiedecat să nu ne rupă în bucăți a fost că eram cu toții mult prea obosiți pentru astfel de acțiuni.

Eu — ca fiind cel răcit (atât cât avantajele erau evidente, ce interes aveam să-i contrazic pe ceilalți cari mă compătineau: e bolnav săracu) — profit de ocazia că lavița — singura — era liberă, pun ranița la cap și binecuvântând Liga Purității care

încălzește pe adepții ei, am început să... am de gând să adorm.

Ceilalți, după ce — flămânzi, mai ales Bratu (prin analogia stabilită de clasică zicală mi-am putut închipui cum mănâncă un lup) — s'au mai îndopat și-au făcut culcuș pe câte două trei scaune însă cum scaunele erau «comode», cu răzimătoare pentru brațe, îmi închipui ce comod au dormit. Eu, cu treziri de câte 5—10 minute la fiecare sfert de ceas, am dormit încolo minunat: La început ranița îmi făcu cucuiu în cap. Nu mă încânta nici amintirea celor ce-mi spunea, când eram mic, Moșu — cum îi spun eu bunicului. — Las' că măcar ai cin'te scula de vreme dimineața», așa că isbucnii:

— Nicule! — Ce-i măi? Fi-ț'ar perinița a...

— Taci mă! În loc să-mi mulțumești că ți-o pun sub cap.

— De asta-i perină? Ia-o și pune-mi un butuc, că-i tot aia.

Mănușile și șalul lui Nicu împăcară și capra (ăsta era Nicu) și varza (analog asta ar trebui să fie capul meu, așa că opresc aici comparația.)

Ațipii fericit când începu alt necaz. Coastele începură să mi se numere ele singure pe banca țepăună. Mă 'ntorc pe cealaltă parte, nu pot să răsuflu; mă 'ntorc pe spate, așa nu pot dormi. Până la urmă mă obișnuiesc însă și iar ațipesc.

Nu pierd însă de loc contactul cu cele ce se petrece în sală că în dese treziri aud când șoptitul unuia, când vocea altuia — ăsta era Bratu care nu era în stare să vorbească mai încet decât ca dintr'o cameră înaltă — când bocănitul „saltelelor“ sau „patul“ celui de-al treilea când se svârcolea pe toate părțile.

Nicu a rămas la urmă. Mi-a mai pus mie o pătură peste picioare. Mi-a mai făcut un ceai cald, de data asta însă cu mai puțin rom căci îl pusese el care nu făcea parte din „Ligă“. Vorbia încontinuu cu câte unu din noi căci toți dormeam în rate.

— Măi Bratule, nu mai sunt lemne. — Unde — o fi acaru nostru.

Nicu înfruntă tenebrele nopții în căutarea lui, dar nimic!

— Atunci să căutăm noi, făcu Bratu cu vocea lui care regulat mă trezea. Dar de căutat, tot Nicu a căutat. Se 'ntoarse cu crengile unui pom.

— Am vrut să mai iau, dar se apropia un jandarm.

— Păcat de pom, făcui eu — lup moralist — în gând, întinzându-mă totuși la auzul pâlăitului focului, atât cât mă lăsau bătăturile ce-mi îngroșară coastele.

Mai târziu Nicu aduse iar — de unde, nu știu — cărbuni de locomotivă. Numai târziu de tot găsi camera de lemne. Totuși spre dimineață se făcu frig și Nicu după ce făcuse de strajă — nu-i era somn de loc, cum spunea — aproape toată noaptea.

Din dese treziri am ales-o pe cea de la 7¹/₂ să fie cea definitivă. Sculară am dat-o eu cu chitara. Când răsunau corzile ei, nici unul nu-i rezista.

Ne scularăm veseli, bine dispuși. Ne încălzirăm iar cu ceaiuri și o pornim la poștă după sanie, bob și skyuri.

Nu-ți mai povestesc cum ne-am muncit să tragem pe rând, Nicu, Martin și cu mine sania de 83 kgr. plus bagajele. Bratu era tot timpul pe skyuri și ,deci, nu ne putea ajuta, iar Duțu era cam slab. — „Liga Papă-lapte“ — nu prea avea voie să facă eforturi.

Am pornit prin Șoimoș spre cetate — niște ruine ce crenează orizontul pe culmea unui deal, dar oamenii ne spun că acolo zăpada e prea mare și afâneță și ne 'ndeamnă în direcția opusă, spre „Groapa Mișului“. O luăm într'acolo trăgând cu greu toți trei deodată pe cărarea șerpuindă săniile.

Cu chiu cu vai ajungem sus. O pârtie nu prea lungă dar destul de bună se așterne la picioarele noastre. Bratu începe să schieze. Duțu își pune și el skyurile și începe: o pornire de sus și acolo unde pârtia ocolia mai departe la vale într'un cot larg, el ținea drept — nu știa încă ocoli — și se opria pe-o rână improșcând zăpada. Asta însă după ce s'a mai perfecționat, căci la început lua poziția asta aproape de la plecare.

După ce încercăm pârtia cu săniuța care se arată însă a fi prea ușoară, punem bobul pe pârtie, ne ține bine, ridicăm gulerile, tragem șepcile peste urechi — precauții dovedite apoi inutile — și drumu' . . . !

Bobul porni repede la vale. La curbă ocolește fășăind în zăpadă și luând-o pe vale în jos până dă de zăpadă nebatută și se oprește.

În jos era ușor căci ni ducea el pe noi, dar în sus s'o schimba treaba căci sania era grea și panta mare. Singur Martin se mângâia, mucalit :

— Eu o trag în sus cu atât mai mare plăcere cu cât e mai greu la gândul că în jos aici vom luneca mai tare.

După o bucată de vreme Bratu care se săturase de pârtia asta nu prea bună pentru sky cum zicea, dar mai ales, cred eu, din dorința de-a lua masa comod la vreo cârciumă din sat, nu sus pe deal cum voiam noi, ne propuse să coborîm în sat căci în Lipova știe el o pârtie mai bună. Eu, cu Martin de partea mea, m'am împotrivit căci eram sigur că plecați de aci am fi terminat cu săniatul pentru ziua de azi. Duțu se pronunță de la început de partea lui Bratu căci spera că o pârtie mai „bună“ o să-l învețe să skyeze . . .

Nicu, mai încrezător ca noi în pârtia pe care până la urmă tot n'am văzut-o, îl aprobă și înclină astfel balanța de partea lor.

Înainte de-a pleca însă am făcut fotografii și pentru asta mi-am pus skyurile în picioare. Dar acum pas de mă mai fă să plec.

— Măi, doar nu-i vrea acum să'nveți să skyezi? făcu Bratu văzând că întârziu plecarea.

— Dar nu-i vrea să le fi pus pe picioare numai ca să mă fotografiez.

Și fără multă vorbă — fără a mai face mai întâiu probe pe loc drept -- hai la vale. Panta pornea repede, apoi un salt, mai repede, se'ndulcește și . . . mă opresc într'o rână în zăpada afânată.

Ei văd, eu văd dar nu mă las și hai înapoi sus.

O pornesc iar. Aceeași poveste; dar skyurile alunecau minunat. Mă ridic și înloc să urc o iau la vale în jos mai departe spre satul ce se vedea la gura lui. Lunec, fără să mă ajut cu bețele, pe panta mult mai dulce, până dau în zăpadă prea afânată.

Când mă 'ntorc Bratu o pornise spre Radna. Ceilalți pregătiseră săniile cu bagajele și erau gata de plecare.

— Gata anunțai, și pornii cu skyurile pe carare. — Stai mă, dar ce faci ? ! se repezără ei la mine. — Cum adică ce fac? Simplu ! O iau spre sat ! — Dar cu skyurile ? — Să le las aici ?

— Nu mai fă pe nebulun ! Nu poți merge cu ele pe cărarea asta ? Bratu, ca skyează de 12 ani, abea a îndrăsnit să plece și a spus că mai încolo la scoate și el.

— Mai lăsați-mă în pace cu Bratu ! El știe să skyeze, cunoaște primejdiile cărării, deci nu vrea să le'nfrunte. Eu nu știu să skyez, nu-i cunosc deci primejdiile... dece să mă speriu. Să văd mai întâiu pericolul... Și o pornii...

Cărarea mergea în pantă ca și sborul unui planor : repezit la început, apoi se lungea și iar se-prăvălea în jos... Erau ca niște trepte mult alungite.

La fiecare treapta, când o porniam prea repede, adâncimea văii din stânga și cele ce-mi spuseră cei de sus mă făceau să opresc în singurul fel în care o știam face : trântindu-mă în zăpadă. Ajung însă la un cot. Cărarea se strecura pe sub coasta dealului spre sat. O pantă admirabilă îngustă și lungă ! Deoparte dealul, la stânga valea, nu prea adâncă (2—15 m.), dar ruptă și ab ruptă și îmi închipui destul de nesănătoasă la cădere. Dacă nu-mi erau mâinile ocupate m'aș fi scărpinat în cap încurcat.

— Ce să fac acum ? Să pornesc iar ca înainte cu frică ? Aici panta fiind lungă și repede la început ar fi fost periculoase opririle făcute ca până acum. Imi mai adusei aminte că Duțu-mi spusese să nu plec pe acolo, căci «dacă nu-i păcat de tine, ce va zice însă Puiu dacă i se rup skyurile.

Mă uit încă odată la valea ce-mi rânjea așteptându-mă cu gura căscată. Ii dau cu tifla :

— Dragă cucoană, n'o să mă ai «degeaba mă aștepti. Eram hotărît ca la cea mai mică deviere spre povârniș să mă arunc din viteză pe o rână pe dreapta unde-i dealul așa ca să nu alunec prea mult.

Imi fac cruce — în gând — căci mâinile imi erau încleștate pe bastoane. Mă împing puțin și am pornit.

Vântul incede să-mi vâjâie mai întâiu subțire, apoi mai turbat pe le urechi. Zăpada sfârâia pe panta ce șerpuia sub skyuri precis și repede. Ele fâșâiau pe pârție sigur sub dominarea picioarelor urmând și ele încordarea întregului trup aplecat înainte.

Acum un hop, apoi încă unul. Panta se'ndulcește și skyurile opresc cuminti, alăturate, la câțiva metri de un nou povârniș.

Mă uit înapoi ! Trecusem !!

Neîncrederea e spulberată de sentimentul biruinței, care mă copleșește. O iau iar în sus ca să mă conving cu o nouă

probă că n'a fost întâmplare și-mi strig celor rămași în urmă victoria în strigăte tiroleze: holari...!

Sus, în capul pantei, îi aștept, îi las să mă întrecă și — privindu-i de sus — îi ajung sigur, precis, zâmbitor.

Am învățat să mă țin sigur pe ele!

O iau iar cu nerăbdare înainte și pe cărarea cu pante mai scurte însă mai capricioase. Cărarea începea să se învecineze cu casele satului.

După o curbă făcută pășit, apare în față-mi un cot îngust între un copac și un gard. Curba nu învățasem s'o fac.

— Deci ori în copac ori în gard! De oprit nu mă gândeam. Dar skyurile fășăiră precis și vesel exact între obstacole. Zâmbetul mi se accentuează pe buze și'n ochi.

Mai departe o fântână îmi dă să beu apă amestecată cu sloi de ghiată și răcorit, o iau mai departe și ajung în sat unde ne aștepta în drum Bratu. Îi strig victorios, dar el are altă grijă.

— Unde e o cârciumă să mâncăm ?

O găsesc repede din ochi și, după ce îi așteptăm pe ceilalți, năvălim în ea și tăbărăm la o masă. Mâncăm și încălzim iar vin și în fine o pornim iarăși spre gară trași, o parte din drum, de un furgon militar ce trecea într'acolo.

Ducem iar saniile în Lipova, dar acum unde să le lăsăm. Era vorba să le lăsăm acolo până la o nouă eventuală excursie. Bani și nici poftă să le ducem acasă nu aveam.

Bratu ne asigură că are el pe acolo pe cineva și îl urmărim trăgând saniile. Martin era și el acum pe skyuri ca să le încerce.

Ne închipuiam ce ținută marțială trebuie să facă convoiul nostru prin Lipova unde ajunserăm deja cunoscuți. Sportivii ne invidiau sania, dar aștia!alți...

— Măi, se apropie Martin, știți ce auzii spunând despre noi doi oameni ce treceau pe lângă mine ?

— ?... — Se'ntrebau: oare ce vând aștia cu atâtea boarfe pe saniile alea ? — !!!

Ajungem în fine la o femeie bătrână, cunoscută lui Bratu. Cu chiu cu vai reușim să băgăm saniile în curte. Intrăm apoi puțin la ea — nu puteam refuza. Ne distrăm bine căci băbușca ne arată fotografia nepoatei ei — de vreo 17 ani — și alege chiar pe Martin ca mire căci «ești negruț ca și ea». Noi ne repezim să-l provocăm la duel, dar baba ne spune că fetei nu-i plac regățenii, așa că rămânem ca petendenți numai Martin și cu mine, dar din lipsă de spațiu (camera era mică) amânăm duelul.

Plecăm apoi la poștă să depunem bagajele și plecăm iar spre Radna să vizităm vestita biserică.

Intrăm pe niște trepte monumentale spre biserică uriașă. Intrăm întâiu în dosul ei și pătrundem — în ciuda zăpezii mari ce acoperise tot — în cimitir. E minunat. Plin de statuete, mici cavouri, monumente. Urcă în trepte — acum acoperite de nici nu se bănuiesc, cu zăpadă — până spre vârful dealului. Ne mul-

tumim însă să rămânem jos înotând în zăpadă uneori peste genunchi.

Interiorul bisericii e deasemenea minunat. Imi pare bine c'am putut vedea vestita biserică Maria-Radna

Alături e mănăstirea mare și cred tot atât de interesantă de vizitat pe dinăuntru. În fața bisericii e o piațetă mărginită de o mulțime de gherete în cari vara mai ales la Sf. Maria, se văd tot felul de mărunțișuri: statuete, mătăanii, iconițe: amintire dela Radna.

Facem fotografii, cu tot timpul întunecos, și pornim aiuriți încă de frumusețile văzute, la poștă după bagaje.

Stând cam prost — cum spuneam — cu banii am plecat la gara Lipova care e mai departe, dar cruțam câte 2 lei de cap. Eu o iau cu skyurile, ceilalți cu bagajele.

La gară — culmea mizeriei — trenul nu mai circulă.

— Și proximal tren?

— Măine dimineață la 5.

Deci încă 14 ore! Să dormim iar în sala de așteptare la Radna — căci la Lipova nu ne lăsa — nu ne gândiam nici unul.

Ne hotărîm să plecăm acasă pela Arad. Costa însă mai mult și nu aveam destui bani.

Îl punem pe Duța să ceară împrumut de la dirigintele poștei, dar el refuză — și avea dreptate căci asta i-ar fi putut produce complicații administrative tatălui său. În fine se hotărăște Nicu să ceară împrumut în contul lui și pleacă cu Martin. Noi ceilalți o luăm la gară la Radna.

Sosirea lui Nicu cu cei 60 de lei ne spulberă pesimismul într'o explozie de bucurie. Și entuziasmul ce ne cuprinsese Nicu botează excursia noastră „De la 140 la 60”; 140 era — numărul gardisului ce ne-a oprit vămile la Timișoara — prima și cei 60 de lei ultima din mizeriile cari au alcătuit farmecul excursiei.

Până să vină trenul am mai trecut încă prin destule peripeții, dar dacă le mai înșir risc să nu mai fiu crezut.

Ne-am instalat ca la noi acasă — ne familiarizaserăm — în sala de așteptare. Am încălzit ceaiul, niște conserve . . .

Duțu și Bratu erau cam bolnavi: răceală, oboseală . . .

Punem patefonul să-i mai înveselim: zadarnic! Atunci interviu eu cu veșnica și cea mai bună doctorie: ghitara. A făcut, ca totdeauna, minuni. Imediat am început să cântăm cu toții cântece studentești și populare. Le-a venit și bolnavilor pofta de mâncare apoi, dar de o conservă de limbă de bou ce-o încălziserăm și ne-a produs multe încurcări — nu mai insist, amintesc numai că zama a ajuns să mă boteze și pe mine pe haine.

Pe la 12 ne-am urcat în fine în tren cu o veselie care a contaminat întreg vagonul. Soldații — acum în trenuri dai numai de ei — s'au repezit care de care să ne ofere locurile lor și au început să cânte cu noi. Unul, care se urcase cu noi de la Radna, dădea tobe în ușa vagonului. Era un vacarm!...

La Arad — intraserăm în seria norocului — am primit imediat legătura cu un automotor spre Timișoara și după atâtea peripeții am ajuns în fine acasă cel puțin tot atât de vesele și bine dispuși ca la plecare.

Iată — ca să ntrebuințez o expresie uzitată des dar nu banală — sfertul jumătăților peripețiilor celor 43 de ore cât am stat îmbrăcați și încălțați fără întrerupere.

Atâtea peripeții, desigur, ar fi oboseit până și pe George, eroul submarinului Dox; așa că după excursie, a fost binevenită *incursiă* făcută cu poate, tot atâtea peripeții în țara.... visurilor mele...

Amintire

(Mamei mele)

*Să mă mai mângâi încăodată
Din acest cadru întristat,
Pe drumul lung ș'umplut de patimi
O mamă tu ce mai lăsat.*

*Un cânt duios dar plângător îmi sună
Ca o romanță fără de cuvinte,
Și 'n fiecare zi-mi răsare dulce
Icoana ta din vremurile sfinte.*

*Ar trebui să-mi înțelegi durerea
Să-mi vezi a nopților bizare lacrimi
Ș'apoi să vii tiptil ca 'ntotdeauna
Să 'ngrop pe veci și urmele de patimi.*

ELVIRA TEORAN L. Sf. Ursula

Vis

Când noaptea veșnic neagră
 Și pururea adâncă,
 Din umbra ei se naște
 Și ca un zid de stâncă
 În valuri se întinde,
 Și ne cuprinde gândurile,
 Iar apelor le 'neacă valurile
 Și malurile,
 Tu singură într'un castel de
 [fildeș
 Inconjurat de ape și argint,
 Și de noian de stele,
 Ce veșnic sunt fidele
 Și nu mint,
 Visezi și-ascuți în taină
 Al dorurilor cântec
 Al vrăjilor descântec,
 Iar visul tău plutește înfipt în
 [vremi trecute
 De veseli trandafiri;
 Și tu admirî
 Copilăria,
 Cu bucuria
 Pe care o simțeau când te jucai

În raze dulci de soare,
 Lucitoare
 Ce-ți sărutau cu sete tâmplele
 Și ochii și sprâncenele
 Și genele
 Și-atât de dulce razelor zâmbia
 Încât cu o zâmbire te trădai,
 Iar sufletu-ți de dragoste cuprins,
 Era învins,
 Când raza cea de soare îndrăsnea
 A se juca, pe fruntea ta,
 Și strălucind, cu-atâta foc te
 [săruta,
 În cât obrazul tău înferbântat
 De-atâta sărutat,
 Din fericire și din vis,
 Din paradis
 Te-a deșteptat
 O vremi trecute-atâta de demult
 Cu lumi de basme și legendari
 [eroi,
 De vreți povestea 'n taină să
 [vi-o-ascult,
 Luați-mă cu voi!

GHEORGHE PIȚU
 Ș. N. U.

Epigrame

Aviatorului cl. V.

Ami e — devenit epigramist —
 Dar știi că-i greu să fii prea moralist:
 Să nu crezi, dacă-ți zici aviator,
 Că se mănâncă tot ce vezi în sbor! . . . — V —

Colegului epigramist ghb

Căți ocași nu mor în ocne
 Striviți de bulgării de sare
 Și noi avem un „bulgăr” Doamne
 Dar ne strivește 'n epigrame.

Iancu cl. VIII.

† Nicolae Drăganu

S'a stins un distins filolog și istoric literar . . . A trecut — „au delà des bornes de ce sphère“ — un — integer vitae scelerisque purus (Horatiu), fostul profesor universitar și academician Nicolae Drăganu!

S'a născut în Zagra (Jud. Năsăud) în 17 Feb. 1884. A studiat în satul natal și la liceul din Năsăud, în acel centru de grăniceri cu suflète mari, în școala la care a învățat: George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Patriarhul Miron Cristea, și mulți alți nemuritori. În ultimii doi ani (în cl. VII—VIII), a fost — ca toți colegii săi — membru al societății literare — „Virtus Romana Rediviva“. — Analele societății — cunoscută sub numirea de — Muza Someșană — ne-au păstrat o traducere în versuri după poetul Uhland făcută în clasa VII-a de liceu:

Serenada

Din somnul lin ah, m'a trezit
Un cântec dulce, viu
O, mamă, vezi ce poate fi
În nopțe așa târziu?
N'aud nimic, nu văd nimic
Adormi al meu frumos
Nu-ți cântă nimeni ție acum
Sărman copil morbos
O, nu e cântec pământesc
Ci-s Ingeri, cei-ce cânt . . .
O, mamă . . . mamă, ei mă duc . . .
Mă duc de pe pământ!

Critica o face Ionică Groza (clasa VIII-a).

Nicolae Drăganu a mai prezentat două traduceri din limba germană
Sub titlul: „Unicul copil al nostru“, ne dă o schiță pedagogică.

Unicul copil al părinților e scuzat totdeauna . . . îl lasă să facă ce vrea. „El este unicul copil“ își zic părinții și îl lasă să se joace, în loc de a învăța. Pierde timpul, nu urmează cursurile și iată că peste câțva timp ajunge un exemplar imoral „Cum e creșterea, așa e fructul“. În josul paginei citim o notă: „Aflând comisiunea literară traducerea de bună, nu a supus-o criticei“. În altă ședință prezintă o traducere din Otto Promber: Istoria batistelor.

Batista a fost întrebuițată de femeile nobile din Veneția și i se zicea: fazoletto. În secolul al XVI. pătrunde și în Franța, unde i se zice: Monchoir de Venus. În Germania pătrunde pe la 1581. Ia început o purtau numai nobilii și o denumiau tot cu termen italian (Phazoletlein). Istoricii menționează că la Dresda și Magdeburg s'au alcătuit cataloage speciale cu numele persoanelor cari au favorul de a purta batiste. Regina Maria Antoinette contribuie în mare măsură la răspândirea batistelor. O batistă a Mariei Antoinette costa 24 franci. Se zice că Iosefina, soția lui Napoleon I, avea batiste cari costau 80 de franci. Împărăteasa avea diușii urțiți și totdeauna când râdea, își punea batista în față . . . să nu se desiluzioneze Napoleon.

După terminarea liceului se înscrie la Facultatea de Litere a Universității din Budapesta, unde ia doctoratul în filologie, cu o lucrare despre — Pronunțarea românească din ținutul Rodnei.

Tânărul doctor în filologie e numit profesor la liceul din Năsăud. În acel centru cărturăresc și românesc din Nordul Ardealului, studiază cu pasiune probleme filologice și literare. Publică studii remarcabile în: Transilvania (Sibiu) Pagini Literare (Arad) Luceafărul (Budapesta) Nyelvtantudomány (Budapesta), Anuarul liceului din Năsăud, etc. Studiază cu pasiune rar întâlnită, Codicele Marțian și Codicele Todorescu, Studii îi apare în editura Academiei Române.

Universitatea maghiară din Cluj îi conferă titlul de docent. A fost singurul român din tot corpul Facultății de Litere. După marea unire, Nicolae Drăganu e numit profesor de istoria limbii și a lite-

raturii române (epoca veche). Două decenii a făcut cinste catedrei, muncind științific și ajungând să fie recunoscut ca specialist, atât în țară, cât și în străinătate. A studiat codici din sec. XVI-XVII și a aprofundat, ca nimeni altul, studiul literaturii române în epoca protestantismului ardelean. A publicat numeroase studii filologice și de istorie literară în: *Daco-romania*, *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, *Societatea de Măine* (Cluj), *Arhiva Someșană* (Năsăud) etc. Dintre revistele în limbi străine a colaborat la *Revue de Transylvanie* (Cluj) și a tipărit un studiu despre — *Istoria literaturii vechi românești din Transilvania* — în poligrafia franceză — *La Transylvanie*. —

S'a ocupat în mod special cu toponimia Ardealului. A publicat un studiu despre toponimia Văii Rodnei. — *Toponimie și Istorie*. — Tot în legătură cu Valea Rodnei a mai scris o monografie a Băncii „Aurora“ dela Năsăud și o *Istorie a Școalelor Năsădene* (în colaborare cu Dl. Virgili Șotropa).

Cea mai importantă operă tipărită a lui N. Drăganu e marea lucrare istorico-toponimică — *România în veacurile IX-XVI pe bază de toponimie și istorie* — publicată în colecția Academiei Române. În marea luptă științifică împotriva revizionismului Nicolae Drăganu aduce cu multă competență, ultimul cuvânt al argumentului toponimic.

De vreo 10-15 ani pregătea o operă masivă. Ne-o pomenea des la cursuri și seminarii. Pregătea o sintaxă istorică a limbii române. În gramatică Nicolae Drăganu era inegalabil.

Marea operă i-a rămas neterminată, dar sperăm că se va publica sub îngrijirea vreunui membru al selectei societăți filologice din Cluj. *Academia Română* a recompensat munca științifică a lui Nicolae Drăganu, chemându-l sub cupola nemuritorilor. Moartea îi curmă firul vieții, înainte de a-și fi rostit discursul de recepție. A plecat dintre noi, dar operele sale vor supraviețui în veac.

BCU Cluj / Central University Library JOSIF E. NAGHIU

Sonnet

(Daruri noi...)

*Cer plumburiu cernând melancolie
— Al toamnei crainic — sufletu-mi cuprinde
M'absoarbe infinitul ce se'ntinde
În suflet, când te cânt azi, poezie.*

*Lumini... cărări... din lumea-mi de'nainte
Le cânt le plâng învins de nostalgie.
Când Libitina'n lanțuri de robie
Mi-a 'ncătușat pe veci basmu'n morminte...*

*M'adap în cimitiru-mi — râu de visuri
Cu umbre... murmur... șoapte... reci cuvinte,
Cu undele durerii fără țârmuri.*

*Decepții noi cu-al toamnei cer sosite
S'aduc ofrande — cuvenite daruri
În suflet plin de toamne ruginite..*

GHEORGHE I. CREȚU
student

Ion Șereș: Adolescență **Versuri, (Oradea 1940).**

Poezia e nedespărțită de sufletul tinereții. Există acolo în adâncul simțirii un puternic inn de slavă, pe care tinerețea, aceasta „primăvară a vieții” cum îi zice Leopardi, îl întonează cu fericire, unui început de trăire; pe care îl cântă încrederea unor viitori luptători, încrezuți în forțele proprii, atunci când au să intre în arena de luptă, spre a-și măsura puterile cu destinul și viața.

Aceasta poezie a tinereții, deși o simte oricine, n'ajunge decât rar să fie redată cu dibăcie și talent, sub forma artei. Altcceva e s'o simți și altceva s'o represinți s'o cristalizezi într'o formă corespunzătoare stării sufletești. Aici intervine arta, și-și spune cuvântul hotărâtor: talentul. Valoarea artei personale, indică gradul talentului. Intrucât autorul poate ridica mai mult această valoare a artei salei întru atât, dă dovadă de calități mai mari ale talentului său. Fără 'ndoială, poezia reclamă talent, fiindcă poetul face parte din tagma adevăraților artiști (nu de cinema!); din rândul creatorilor de opere de artă, care muncesc din greu să ajungă la realizări de adevărată valoare artistică, așa cum scrie poetul Mihail Codreanu într'un sonet:

„Căci nu le-a scris cu pana pe hârtie,
Ci le-a sculptat în marmoră cu dalta”.

Nu orice tinăr însă poate face aceasta treabă, deoarece se cere vigoare, se cere talent, reclamă înțelegerea și cunoașterea anumitor principii, care pot asigura o reușă mai bună.

Revenind acum la poezia tinăra a lui Ion Șereș, fără a susține că, Adolescență reprezintă o realizare de valoare absolută, vom putea spune că, versurile acestui volum evidențiază calități de preț și posibilități mari, alături de unele lacune, pe care tinereta autorului, lipsită poate de experiența vrăstei și învățatura ce o dă practicarea lungă a versificației, nu le-a putut evita. Și faptul desigur aduce o scuză plauzibilă, acolo unde ar putea fi acuzat de neglijență, ori de lipsuri mai grave.

Vom nota câteva cuvinte și observații, cu prilejul apariției acestui volum, apreciind jertfa îndoită a autorului: întâi o jertfă a spiritului, înălțat peste frământările actuale de înaltă tensiune, ca să se poată bucura de liniștea gândului și apoi, o jertfă materială, fiindcă împărțășirea gândurilor și a sentimentelor, are nevoie de hârtie și tipar. Ne oprim apoi pe marginea „Adolescenței”, fiindcă debutul unui foarte tinăr poet. Și debutul și tinerețea, se vreau înțelese, apreciate și remarcate.

„Adolescență” cuprinde 25 de poezii, variate ca temă de inspirație, dar unitar grupate într'un tot, ce reprezintă imaginea fidelă a avântului cât și a zbuciumului de tristețe, a elanului cât și — vag câteodată — a renunțării la luptă. Toate sunt note caracteristice sufletului tineresc, pentru care atitudinea „celei din sufletul viselor” sale, poate stârni gama variatelor sentimente generatoare de adevărată poezie, adânc simțită, intens trăită (Gândiți-vă la romantismul lui Lamartine, la liricul Musset, la resemnarea stoică a lui Vigny, la profunzimea de simțire pe care o redă coarda îndureratului Eminescu în Luceafărul.)

În pragul Adolescenței, năvalnica simțire umple întreaga ființă, când inima „boaba vieții”, svăcnește plină de viață — „potir de dorinți” care farmecă clipele trăirii, cum afirmă poetul printr'o minunată comparație.

Sunt sugestive mai ales versurile finale din prima poezie a volumului „Adolescență”:

Să dau cu potirul dorinții de cer;
Dorința
Să shoare în larg,

Să simt fiorul în mușchiul de fier,
Să strig cu putere:
Trăiesc . . .

E o piedică în drumul spre fericire: dorința veșnică spre mai bine, care dă pricină la veșnice nemulțumiri.

E un miraj, care atrage pe toți și care orbește cu ademenirea sa pe om ingenunchiatul destinului: potirul de dorinți, — un stăvilar al bucuriei și al fericirii.

Cunoaștem concepția, care susține că, ceea ce nenorocește faptură umană, e veșnica nemulțumire, e nesfârșitul lanț de dorinți, care incinge pe om, îl strânge cu putere și adesea, printr'un act de dezechilibru, acesta singur își curmă cursul vieții. Când dorința va zbura în larg, sfarmându-se potirul, poetul descătușat de acest nefast lanț, va putea cu putere și mulțumire, striga: Trăiesc!

Nici gândul în profunziunea meditației, nu-i oferă autorului liniștea, pe care o dorește, căci:

Varsă năprasnic tăciune și foc
Și-mi rumegă ființa
Balaurii gândului, balaurii gândului.

Iată-l pe neodihnitul Cupidon cu săgeata muiată în balsamul iubirii, cu care țintește inima poetului ce tânjește după fericirea dragostei:

Cu mâna pe cârma vieții, sunt pururea treaz
Să vii din văzduhuri,
Mai mândră ca roua bătută de soare
Mai mândră ca roua de-argint,
Să-mi presari ființa cu dulcea-ți dogoare
Iubire,
Iubire, te-aștept!

„Vrere“ e expresia directă a avântului pornit să dărâme chiar piedicile de care i-e dat oricui să se izbească:

În liniște ne-ajunse de fire
Aș bea polen din potire,
Aș rupe din roadele coapte
Ca hoțul mișelnic în noapte.

(Vrere, pag. 23).

Nu lipsește din complexul sentimentelor cari ating coardele sensibilității, nici elementul religios. Așa de ex. în „Isus“, poetul cântă razimul credinței:

Înima arde de sete
Apă vie cine va să-i dea de sus?
Înima îl vrea pe El,
Pe Isus.

(Isus, pag. 33).

Lumea de vise și poezie, cutreerată de poet nu i-a oferit împlinirea dorurilor sale:

Cu plugurile mele am spintecat
Miriștea coaptă a versurilor
Și pe răbojul durerii am încrestat
Înfrângerea nemişcării mele dor

(Nestatornicie, pag. 41).

Remarcăm descripția din „Zori“ care mai degrabă s'ar vrea un pastel decât o poezie a simțirii de sbucium personal:

Se mișcă în câmpuri ușori.
Arhangheli dev is și de flori,
S'adapă setoase 'n isvoare
Neguri slăbite de soare.

(Zori, pag. 49).

Dar formula care e adevărata caracteristică a tihereții, mai ales atunci când simte și vraja talentului poetic, e exprimată în două versuri lapidare, dar cu adânc sens, pătrunse de adevărata semnificație:

Cântecul meu e dor necuprins
Către veșnicie.

(Cântec pag. 53).

Dacă e să spunem ceva despre influențele întâlnite în versurile lui Ion Șereș, ne vom opri numai decât la puternica influență ce a

exercitat-o asupra poetului opera lui Lucian Blaga. Vezi „Alean“, întâlnim astfel lumea de idei a expresionismului, dar nu-i nelipsit nici caracterul de sugestie al versurilor simboliste. Alături de autorul volumului „Pașii profesorului“ întâlnim și pe Ion Minulescu ale cărui „Romane“ au rezonanță în „Adolescență“ lui Ion Șereș. Influențele sunt foarte explicabile dându-ne seamă că sufletul tinerească și atât de deschis frumuseților artei, e atât de susceptibil impresionării pe care a exercită o operă de răsunet. Dar în același timp, câte odată lipsită de sever control al chibzuirii, poate atât de ușor greși, legându-se de redări câte odată, fără prea adânc sens, altădată făcând afirmații paradoxale.

E cazul unor deficiențe în poezia lui Ion Șereș. Așa sunt versurile:

Carele cerului s'au oprit.

Măturătorul din oglinda lumii a adormit.

Totul doarme.

Somnul lumii e nesfârșit.

(Somn. pag. 28).

Lectorul, e pus aici la încercare. Și din nedumerirea lui, va conchide că, în mijloc e un amestec de idei, o expunere cam confuză, mai multe idei alăturate, fără o strânsă coeziune între ele.

Fără a mai cita alt caz de prolixitate, ori lipsă de idei bine încheiate și clar formulate, ne oprim la afirmația — ce-i drept cam riscantă, de oarece e paradoxal a susține:

Mi-e inima boabă de strugure

Copt

Și tare (!!)

Mărturisesc sincer că o boabă de strugure copt, n'am văzut să fie chiar „tare“.

Cu lacune inerente debitului, cu deficiențe prezente în formularea ideilor, pe cari adolescența câte odată nu ajunge să le rotunjească destul, volumul de versuri al tinărului poet e un tablou frumos zugrăvit (autorul e și pictor de altfel), în care sufletul tinereții e bine redat, sentimente prinse din vârtoarea frământării caracteristice vârstei sunt bine cristalizate în paginile volumului, din care lectorul desigur va putea simți adierea sufletului ce exaltă tinerețea iubitoare de frumos și adevăr veșnic tinzând spre sublimul înalt.

„Adolescența reprezintă acest efort spre ridicare cât mai sus, e mărturia unui elan, e documentul unei sensibilități poetice și al unei capacități de expresie“.

GH. BULGĂR

Iohn Farrov: „**Damian Leprosul**“. *Biblioteca Energia*, editura: Fundația pentru literatură și artă: *Regele Carol II*:

„O carte bună înlocuiește o prietenie, o prietenie nu poate înlocui o carte bună“. (V. Conta)

„Damian Leprosul“. O carte, care trebuie citită de toți tinerii „Damian Leprosul“, viața unui sfânt care a trăit între leproși din insula Molokai. Nu numai atât, a fost primul misionar, în prima insulă de exil a leproșilor, primul care și-a dat viața, părăsind lumea și toate bunurile ei, pentru a trăi, . . . ce trai!, pentru a trăi cu acei nenorociți ai sorții, cu acei bolnavi de lepră — ce boală îngrozitoare — când îi aud numele mă înspăimânt, — leprosul: un mort între cei vii, și Damian Leprosul s'a dus de bună voie să trăiască cu acei nenorociți, să le facă viața de chinuri mai ușoară . . . și să sufere cu ei împreună.

El, cu ajutorul câtorva leproși, cărora boala încă nu le mănecase carnea de pe membre, a clădit case pentru locuințele leproșilor din Molokai, a clădit biserică pentru a se ruga lui Dumnezeu și toate aceste numai din dragostea sa mare față de oameni și față de Dumnezeu. . . .

Dar nu am loc aici a vă povesti această carte, foarte instructivă, care din toate punctele de vedere se poate numi „carte bună“, această carte, care trebuie să fie citită de toți tinerii iubitori de adevăr, literatură și frumos, această carte trebuie să fie citită nu numai de toți tinerii, dar de toți oamenii cari vreau un „Prieten“.

Această carte a apărut în editura M. S. Regelui Carol II, în editura „Fundațiilor Regale”, care pe lângă această carte, atât de frumoasă și atât de adevărată a publicat, și nu încetează de a publica cărți de o mare valoare literară și instructivă, cari trebuiesc cetite, neapărat, de toți și de toate și mai cu seamă de întreaga tinerime.

O carte bună înlocuiește o prietenie, o prietenie nu poate înlocui o carte bună! — a spus V. Conta și o repet și eu.

Ian. 1940.

IOAN COSMA
cl. VII. șt.

Revista revistelor școlare

LICEUL. Revista liceului „Principele Carol” București An. VI No. 1-4 Septembrie-Decembrie 1939, apare lunar sub îngrijirea d-lui profesor N. N. Crețu și a redactorilor C. Popescu-Ulmu și Eugen Verzea. În numărul de față, semnează prof. N. N. Crețu : „Evocarea lui Eminescu”, o lucrare foarte frumoasă și foarte instructivă, apoi semnează Arhimandritul Scriban : Pozna cuvintelor boierești, iar despre „Alexandru Vlahuță” scrie redactorul revistei C. Popescu-Ulmu: Alte articole sunt semnate de Titus Axentie cl. VIII., A. C. Mitici cl. II.; Dinu Patulea cl. VII; Nic. D. Giovanidis cl. VII; poeziilor le este rezervată pagină specială, în care găsim : Japoneză : Mihai Patulea cl. VII.; Destin: Ciril Baicov Delamovilă; Amurg pe mare : Mircea Ionak, cl. VII. Cioburi de Oglindă ; E. V.; Toamnă și Moartea de M. Patulea; Tristețe de W. Tronaru cl. V. Un articol interesant semnează V. Rurac : Primul meu turneu internațional. Cronica literară e semnată de M. Patulea. —

MLĂDIȚA. An III Nov.-Dec. 1939 No. 2. Revista lic. Sf. Vasile Blaj. În numărul de față semnează: Nic. I. Cristea: Copilul în literatura română; Olariu Ioan cl. VII: Nenorocirea; Surtea V. Viagul cl. VII: Istoria muzicii române în Transilvania. Apoi un articol interesant: Din comorile școlii noastre, revistele elevilor, revistele elevilor vechi, ai liceului, articol semnat de Grigore Pop-Câmpeanu cl. VII; Pop V. Ovidiu: De Crăciun în satul meu; Pop Fl. Ioan, cl. VII: Ce a dat lumii Biserica. Apoi partea științifică e semnată de Pagu Lința Ioan cl. VII despre Razele cosmice, apoi Pop Emil cl. VII despre „Televiziunea”. Cronica e semnată de Gr. Pop-Câmpeanu și Nic. I. Cristea. Revista mai are și „Pagini științifice” cu probleme de rezolvat. Numărul de față cuprinde și un document: Actul de deschidere a școlilor din Blaj 11 Octombrie 1754.

„DE STRAJĂ” an II No. 12 Decembrie 1939. Numărul de față este numărul festiv de Crăciun și începe cu urarea Comandantului Străzii Țării de „Sărbători fericite”, apoi semnează Arhiereul Em. Antal Târgovișteanul: Crăciun românesc; Colind uitat: V. Voiculescu: Un Crăciun pe ulița Lipilor de insp. g-ral școlar: C. Enescu — Bughea.

Creangă în mintea străjerilor din Humulești de Ion Savinescu-Humulești. Impresii din Bucegi de Elvira Orza, cent. VI-a. Ion Creangă de G. Baiculescu. Poezia: În dorul satului natal de Elvira Zamfirescu. Irozii de Prof. Ion Garofoiu. Revista are pagina „Priveliști din țară”, Ne înfățișează frumusețile țării. Pagina sănătății se ocupă de: Sfaturi pentru sporturi de iarnă, de Dr. Ion A. Tomescu.

Revista dă cadou cetitorilor fotografia M. S. Regelui, Voevodul și com. Străzii Țării.

„SCÂNTEIA”, anul X. No. 12. Decembrie 1939, revista elevilor dela gimnaziu „Petru Maior” și lic. Comercial din Gherla — Someș. —

ȘTIU. anul IV. caetul revista liceului „Decebal” Deva.

Ian. 1940.

IOAN COSMA
cl. VII. șt.

Șezătoarea noastră

După trei ani de apariție și rodnică activitate pe tărâmul literaturii tinere, „Țara Visurilor Noastre“, în plin progres, a ajuns să adune în jurul ei un mănunchiu de tineri colaboratori, al căror talent a fost promovat în paginile acestei reviste și a crescut odată cu ea.

Acești colaboratori îndrăznesc acum, să apară în public, pentru a ilustra și pe această cale progresul vădit, la care s'au ridicat ei, ridicându-se prin aceasta și „Țara Visurilor Noastre“.

Astfel, sub patronajul de onoare al **D-lui Dr. Nicolae Zigre**, Președintele Frontului Renașterii Naționale din Bihor și Președinte al comitetului nostru școlar și al **D-lui Augustin Chirilă** primarul municipiului Oradea,

Duminecă 31 Martie a. c. ora 4 p. m.

în Sala Teatrului Regina Maria

BCU Cluj / Central University Library Cluj
va avea loc o

Șezătoare literară

dată de colaboratorii revistei „Țara Visurilor Noastre“ sub conducerea **D-lui profesor Augustin Cosma**.

Vom arăta cu această ocazie două lucruri:

1. Ce se scrie în „Țara Visurilor Noastre“.

Aceasta va constitui partea întâi a programului, în care se vor citi poezii, epigrame, schițe, fragmente, etc., toate originale.

2. Cum se scrie „Țara Visurilor Noastre“.

În partea aceasta — a doua — a programului, vom înfățișa realitatea transpusă pe scenă în

Delta inspirațiilor

comedie în 3 acte de **Eugen Groza**
cu personajele din realitate, cu același nume.

Șezătoarea va oferi deci asistenței un prilej de plăcută reconfortare sufletească.

Sperăm că străduințele noastre vor fi pe deplin înțelese și încurajate. „ȚARA VISURILOR NOASTRE“.

REVISTA „ȚARA VISURILOR NOASTRE“

apare lunar

SUB ÎNGRIJIREA COMITETULUI URMĂTOR :

EUGEN GROZA, cl. VIII, preș. soc. de lectură «V. Alecsandri»
AUREL GHENDER, cl. VII, vicepreședinte.
GHEORGHE POTRA, cl. VIII, secretar.
GHEORGHE BULGĂR, cl. VIII, preș. comisiei critice.
IOAN ȘERES, cl. VIII, critica artistică.
MIRCEA CĂLIN, cl. VIII, preș. soc. religioase.
ADRIAN DANCIU, cl. VIII.
AUREL BOȚIU, cl. VIII.
DAN CREANGĂ, cl. VII.
GHEORGHE ARDELEANU cl. VII.
GHORGHE GOLDIȘ, cl. VII.
TIBERIU MAIOR, cl. VII.
VLADIMIR DRIMBA, cl. VI.
TRAIAN COSTA, cl. V.
NARCIS PETCU, cl. V.
DAN RUȘDEA cl. V.

Sub conducerea și răspunderea :
Prof. AUGUSTIN COSMA

La revista noastră pot colabora elevii liceului «Emanuil Gojdu», foștii elevi, precum și elevii altor școli, ale căror articole le publicăm bucuros în măsura posibilităților. Redacția își rezervă dreptul de a face eventuale corecturi la articolele elevilor.

Un număr restrâns de pagini din fiecare număr va fi rezervat domnilor profesori și părinților, pentru a trata chestiuni cari privesc viața ori educația elevilor.

Articolele se vor scrie citeț și pe o pagină a foii, iar cele pentru numărul următor al revistei se vor trimite până cel mai târziu în prima zi a lunii următoare pe adresa : Prof. Augustin Cosma, Oradea, Str. Dr. Lascu No. 5, cu mențiunea : Pentru revista «Țara visurilor noastre», scrisă pe plic.

Redacția stă cu toată plăcerea la dispoziția cetitorilor pentru a-i lămuri, pentru a le ajuta la rezolvarea problemelor pe cari nu și-le pot înșiși rezolvi. Aceasta fie la poșta redacției, fie, dacă problema merită interes deosebit, în cadrele unui articol.

Abonament pe anul școlar 1939—1940.

Pentru instituțiuni	lei
Abonamente de încurajare	200 »
Pentru d-nii profesori și părinți	100 »
Pentru elevi	60 »

Cine reține un număr, se consideră abonat.

— Prețul unui exemplar 20 lei —

„TIPOGRAFIA ADMINISTRATIVĂ“
Prop. I. Ciortin
Oradea, str. Avram Iancu No. 3.

BCU Cluj / Central University Library Cluj